

TARTU ÜLIKOOL
Sotsiaalteaduste valdkond
Ühiskonnateaduste instituut
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava

Hanna Hinsberg

**Noorte kergejõustiklaste ettevalmistus sooritusjärgseks
intervjuuks**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Brit Laak, MA

Tartu 2026

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	4
1. TEOREETILISED JA EMPIIRILISED LÄHTEKOHAD	7
1.1 Sooritusjärgse intervjuu võimalused	7
1.2 Sooritusjärgse intervjuu riskid	12
1.3 Ettevalmistus sooritusjärgseks intervjuuks	17
2. MEETOD JA VALIM.....	21
2.1 Meetod.....	21
2.2 Valim.....	23
2.3 Meetodi- ja valimikriitika.....	24
3. TULEMUSED.....	27
3.1 Sooritusjärgse intervjuu andmise kogemus.....	27
3.2 Sooritusjärgne intervjuu kui emotsionaalselt koormav olukord	29
3.3 Ettevalmistus sooritusjärgseks intervjuuks	35
4. JÄRELDUSED JA DISKUSSIOON	41
4.1 Kuidas kirjeldavad noored kergejõustiklased (kogetud ja vahetuid) intervjuueerimisolukordi soorituse järel?.....	41
4.2 Kuidas sõnastavad noored kergejõustiklased oma riskid ja võimalused sooritusjärgseks intervjuuks ettevalmistudes?	43
Kes ja kuidas vastutab noorte kergejõustiklaste sooritusjärgseks intervjuuks ettevalmistuse eest?.....	44
4.3 Diskussioon	45
KOKKUVÕTE.....	50
SUMMARY	52
KASUTATUD KIRJANDUS	54
LISAD	61

Lisa 1. Semistruktureeritud intervjuude küsimustekava noorsportlastele.....	61
Lisa 2. Semistruktureeritud intervjuu küsimustekava alaliidule	63
Lisa 3. Informeeritud nõusolek	65
Lisa 4. Lihtlitsents	67

SISSEJUHATUS

Sporti kantakse telerites üle rohkem kui kunagi varem (Toney, 2013: 44). Spordiorganisatsioonid ja ajakirjandus teevad avalikkusele sündmuste vahendamisel tihedat koostööd, alaliidud korraldavad võistluseid, ajakirjandus aga tutvustab ja vahendab laiemale publikule (Deninger, 2022: 1). Iga mäng, võistlus või spordisündmus kätkeb endas hulgaliselt nii suuri kui ka väikseid lugusid, mida ajakirjanikud kajastavad (Deninger, 2022: 109). Spordi populaarsuse tõusmisega kasvab ka huvi selle kajastamise vastu, mis ühtlasi tähendab ka rohkem tähelepanu sportlaste jaoks.

Ajakirjanduse jaoks tagavad spordisündmused suure vaatajaskonna ning vastavad hästi vajadusele pakkuda põnevaid, emotsionaalseid ja isikustatud lugusid, mille tulemused on ettearvamatud (Birkner ja Nölleke, 2015). Ajakirjanduses kujutatuna ei keskendu sport üksnes füüsilisele tegevusele, vaid kujuneb eraldiseisvaks nähtuseks, mida võib kirjeldada kui “meediasporti” (Horky ja Stelzner, 2013: 118). Samal ajal saavad sport, spordiorganisatsioonid ja sportlased meediatähelepanust märkimisväärset kasu (Birkner ja Nölleke, 2015). Sport ja ajakirjandus vajavad üksteist, kuna mõlemad saavad üksteisega koostöö tegemisest kasu, sport saab kajastust ja ajakirjandusel on mida kajastada. Kajastus tähendab sportlasele aga intervjuude andmist ning enamasti tuleb mikrofoni ette astuda vahetult pärast sooritust.

Noored kergejõustiklased puutuvad intervjuude andmisega kokku juba varakult, isegi enne täisealiseks saamist. Ajakirjandusega suhtlemine käib spordiga kaasas. Spordiajakirjandus on viimasel sajandil kohanenud selliseks, et nii sportlased kui ka ajakirjanikud vajavad üksteist (Trunčeka, 2022; Kristiansen jt, 2017). Mõlemad osapooled teenivad üksteisega suhtlusest kasumit, ehk ajakirjanikud saavad oma loo jaoks informatsiooni ning sportlased saavad olla pildis (Trunčeka, 2022). Nii intervjuuerija kui ka intervjueeritava jaoks oleks suhtlus mugavam

ja kasulikum, kui ettevalmistus oleks tehtud lisaks ajakirjanikule ka sportlasel. Paljud sportlased ei ole piisavalt meediatreenitud, et anda huvitavaid ja sisukaid vastuseid, mistõttu jäävad vastused tihti pealiskaudseks või etteaimatavaks, eriti peale raskemaid võistlusi (Eljand-Kärp ja Harro-Loit, 2022).

Eestis on noorte kergejõustiklaste üks esimesi kokkupuuteid intervjuudega sellises saates nagu TV 10 Olümpiastarti, kus kaamera ees peavad nad toime tulema ka ilma varasema ettevalmistuseta. Näiteks oma esimese alavõidu sarjas teeninud noorsportlane pidi oma esimeses intervjuus vastama küsimustele tippspordi reeglimuudatuste kohta (TV 10 Olümpiastarti, 2025). Tema ebakindel intervjuu jääb aga interneti avarustesse terveks eluks.

Bakalaureusetöö eesmärk oli kaardistada kuidas noored kergejõustiklased kirjeldavad enda kogemusi sooritusjärgsete intervjuudega, kuidas nad sõnastavad intervjuu andmise riskid ja võimalused, kes ja kuidas vastutab ettevalmistuse eest. Seesugune intervjuu andmise kogemuste kaardistamine andis võimaluse välja selgitada noorsportlaste vajadused, et tõhusamalt toetada nende ettevalmistust sooritusjärgseteks intervjuudeks. Samuti kogusin ülevaate alaliidult, mida nad on seni pakkunud, et tekiks sisend, mida nende sportlased on väljendanud või missugust ettevalmistust nad vajavad.

See teema on oluline, sest nagu juba alguses mainitud, siis kergejõustiklased puutuvad ajakirjandusega kokku juba alaealiselt. Seepärast on oluline ka pakkuda neile intervjuudeks valmistumisel tuge, kuna noorsportlased ei pruugi olla teadlikud, kuidas ajakirjandusel on võimalik nende tulevikku suunata. Samamoodi võivad noorte teadmised jääda puudulikuks ka nende õigustega intervjuu andmisel või sellest ka keeldumisel. See, et noor teeb publiku ees sporti, ei tähenda, et ta tunneks end mugavalt ajakirjanduse tähelepanu all, kus iga sõna võetakse luubi alla, mis võib põhjustada ebamugavust (Singham, 2021).

Kuna olen ise mõned aastat juba spordiajakirjanduses tegutsenud, siis võis ette tulla olukordi, kus minu valimisse sattus sportlane, kellega olen varasemalt juba kokku puutunud, seega oli suhtlus temaga familiaarsem. Siiski püüdsin teadlikult vältida neid noorsportlasi keda olen ise sooritusjärgselt ajakirjanikuna intervjuueerinud.

Bakalaureusetöös saab lugeda teoreetilistest ja empiirilistest lähtekohtadest seoses sooritusjärgsete intervjuudega, mainekujundamisega, ajakirjanike tööga kui ka ettevalmistuse vormidest. Bakalaureusetöös tegin 9 poolstruktureeritud intervjuud noorte kergejõustiklastega nende kogemustest, ootustest ja vajadustest seoses sooritusjärgse intervjuuga. Lisaks tegin ühe poolstruktureeritud intervjuu eksperdiga alaliidust, et koguda tausta ja arvamusi noorsportlaste ettevalmistamise kohta ka nende poolt. Töö inglise keelne kokkuvõte ja muud võõrkeelsed materjalid on osaliselt tõlgitud ChatGPT tekstiroboti abil.

Bakalaureusetöös otsisin vastust järgnevatele uurimisküsimustele:

1. Kuidas kirjeldavad noored kergejõustiklased (kogetud ja vahetuid) intervjuueerimisolukordi soorituse järel?
2. Kuidas sõnastavad noored kergejõustiklased oma riskid ja võimalused sooritusjärgseks intervjuuks ettevalmistudes?
 - Kes ja kuidas vastutab noorte kergejõustiklaste sooritusjärgseks intervjuuks ettevalmistuse eest?

1. TEOREETILISED JA EMPIIRILISED LÄHTEKOHAD

Käesolevas bakalaureusetöös on sooritusjärgne intervjuu (*post-match interview*) meediaintervjuu formaat, kus peamine eesmärk on jagada vaatajale sportlase kogemust (Wilton, 2021).

Käesolevas töös pean ma meediakoolituse ja -treeninguna silmas, et see on struktureeritud kommunikatsioonioskuste koolitus, mille eesmärk on valmistada kõneisikuid ette meediaintervjuudeks ja avalikeks esinemisteks, parandades verbaalset ja mitteverbaalset kommunikatsiooni ning sõnumite edastamist vastavalt kontekstile ja publikule (De Waele jt, 2020).

1.1 Sooritusjärgse intervjuu võimalused

Spordiorganisatsioonid ja sportlased vajavad sportliku edu saavutamiseks rahalisi ressursse, mille jaotumine sõltub suurel määral ajakirjanduses nähtavusest (Birkner ja Nölleke, 2015). Ajakirjandus tegeleb spordi kajastamisel valikute tegemisega, keskendudes eeskätt tipptasemel sooritustele ja populaarseimatele spordialadele, kujundades seeläbi nii-öelda spordi meediareaalsuse (Horky ja Stelzner, 2013: 119). Meediastumine on spordis oluline, sest meediakajastus suurendab sportlaste ja alaliitude populaarsust ja võimaldab sponsorite leidmist.

Spordiülekandele või uudistesaaatele annavad lisaväärtusi intervjuud, mis tehakse mõne sportlase või treeneriga, kas enne või peale nende sooritust (Eljand-Kärp ja Harro-Loit, 2020; Hedrick, 2000: 162; Koskela, 2011: 27). Intervjuu on oluline osa kõigist spordiajakirjanduse vormidest (Eljand-Kärp ja Harro-Loit, 2020). Selliseid lühemaid enne ning pärast sooritust

tehtud intervjuusid, kasutatakse pigem suuremate spordivõistluste nagu olümpiamängude ja maailmameistrivõistluste ülekannetes ning on suunatud suuremale vaatajaskonnale (Eljand-Kärp ja Harro-Loit, 2020). Ajastuse ja koha valik viitavad sellele, et intervjuu toimub vahetult pärast sooritust, mis omakorda rõhutab otsese kogemuse olulisust, aktiivsest osalemisest saadud vahetut tunnetust võrreldakse kaudse kogemusega, mida pakub lihtsalt pealtvaatamine (Wilton, 2021). Sooritusjärgse intervjuu idee on pakkuda kodust jälgivatele inimestele kohapealset infot ja sportlase mõtteid.

Sooritusjärgne intervjuu toimib sidujana sportlaste, ajakirjanike ja publiku vahel, muutes võistleja isikliku kogemuse ja vaatenurga ajakirjanduse vahendusel jagatud emotsionaalseks kogemuseks (Wilton, 2021). Selline kogukondlik kogemus kujuneb eeskätt meediaruumi kaudu, mitte osalejate füüsilise kooseksisteerimise tulemusena (Wilton, 2021). Kui sportlane ikka kaamera ees rõõmustab ja õnnepisaraid valab, siis võib ka kodus viibijatel naeratus näole tulla.

Sellised intervjuud võimaldavad sportlased televaatajatele lähemale tuua ning luua tugevamat sidet nende vahel (Koskela, 2011: 27). Üheks põhjuseks teha sportlastega sooritusjärgseid intervjuusid on ka meelelahutuslik aspekt, mida televaatajatele pakkuda (Eljand-Kärp ja Harro-Loit, 2020; Koskela, 2011: 20; Schultz, 2013). Sooritusjärgne intervjuu on siduv ja meelelahutuslik, vahendades sportlaste isiklike kogemusi televaatajatele ning luues emotsionaalse ja kogukondliku seose sportlaste ja publiku vahel, mida vahendab ajakirjanik.

Sooritusjärgsed intervjuud tehakse sportlastega tavaliselt üsna kohe peale võistluse lõppu, et vaataja näeks sportlase pingutust (Wilton, 2020). Kuna sooritusjärgne intervjuu peab toimuma üsna kiiresti, siis sportlastel pole piisavalt aega reflekteerida oma tulemuse üle, et neilt saaks küsida sügavamat analüüsi, pigem uuritakse lihtsalt arvamusi ja tundeid (Wilton, 2021; Koskela, 2011: 27). Siin on eriti noorsportlaste jaoks oht, et ilma oma sooritust analüüsidest võivad vastused jääda ebapiisavaks ja sisutühjaks, et vaataja huvi rahuldada.

Sooritusjärgsetel intervjuudel eristatakse üldjuhul kolme peamist eesmärki, milleks on informatiivsus, meelelahutus ja vastandlikkus (Schultz, 2013). Spordiülekannetes kasutatavad lühikesed ja vahetult pärast sooritust tehtud intervjuud vahendavad sportlase otsest kogemust ning täidavad eeskätt informatiivset ja meelelahutuslikku funktsiooni, pakkudes publikule pigem intervjuueeritava enda hoiakuid ja arvamusi kui uut sisulist teavet.

Kui sooritusjärgse intervjuu funktsioon on muuta sportlase vaatenurk kollektiivselt kättesaadavaks, siis tuleb tema mõtteid ja kogemust intervjuus süstemaatiliselt esile tõsta (Wilton, 2021). Tegemist on mõneminutiliste intervjuudega, kus nii ajakirjanik kui ka sportlane peavad arvestama “nii-öelda” publiku ehk televaataja kohaloluga (Eljand-Kärp ja Harro-Loit, 2020). Publik saab sellisest intervjuust peamiselt arvamusi võistluse tulemuste kohta, mis olid vaatajatele juba niigi selged, kuid mitte sisulisi selgitusi selle kohta, mis toimus nende vaatest väljas (Eljand-Kärp ja Harro-Loit, 2020). Samas on sportlasel võimalus anda oma arvamus ja ka põhjendused enda sooritusele ning rahuldada jälgijas seda tunnet, et miks just nii läks.

Sooritusjärgset intervjuud võib käsitleda ka kui rituaali, mida iseloomustavad kindlad ja korduvad mustrid (Wilton, 2021). Kaasaelaja peaks intervjuud vaatama kui vestlust ajakirjaniku ja intervjuueeritava vahel, sest vastaja kasutab mitteverbaalsed žeste, mis muudavad kogu vestluse huvitavamaks (Pradeep, 2014: 2). Sellised sooritusjärgsed intervjuud pakuvad televaatajale võimaluse kogeda kogu sooritusega kaasnevaid emotsioone koos sportlasega.

Kajastades mõne kindla sportlase sooritust peab ajakirjanik oskama vaatajale lahti seletada, et mida tähendab näiteks “kehv tulemus” (Toney, 2013: 30). Spordiajakirjandus kaldub natukene rohkem meelelahutuslikule poolele, kus osade ajakirjanike professionaalsus ja taustateadmised võivad olla piiratud, muutes kajastuse tihti vähem neutraalseks ja pigem fännilikuks. Kodused kaasaelajad saavad sportlaste edu ja ebaõnnestumiste kohta teada eeskätt ajakirjanduse vahendusel, mis kujundab sageli ka nende arusaama sellest, mida eduks või läbikukkumiseks peetakse (Kristiansen jt, 2011). Seega, ei kajasta ajakirjandus ainult sportlaste sooritusi ja

tulemusi, vaid aitab ka avalikkusel kujundada oma arusaamu õnnestumistest ja ebaõnnestumistest. Noorsportlasel on võimalus selliste intervjuudega kujundada oma kuvandit, kuid samas ka seda kahjustada.

Intervjuu küsimused peaksid aitama vastajal end avada ja selgitada võistluse uudisväärtuslikke hetki, anda tagasisidet oma sooritusest ning avada teemasid, mis suurendavad avalikkuse teadlikkust sellest, mis toimub nii-öelda lava taga (Eljand-Kärp ja Harro-Loit, 2020). Ajakirjandusuurijad Eljand-Kärp ja Harro-Loit (2020) väidavad, et nende hinnangul on toetavale küsitlusviisile tuginevad eel- ja järelintervjuud vähem asümmeetrilised ning võimaldavad vahetut suhtlust. Kvaliteetne sooritusjärgne intervjuu nõuab ajakirjanikult eeltööd ja taustateadmisi, et aidata sportlasel enda kogemusest paremini rääkida. Suhtluse juhtimine intervjuus on valdavalt ühepoolne, ehk sportlaste vastused lähtuvad sageli eelnevatest küsimustest või varasematest repliikidest, kuid intervjuueeritav võtab harva üle väljendust või sisulist materjali sportlase vastustest (Wilton, 2021). Seetõttu jääb sportlaste panus intervjuu edasise kulgemise ja struktuuri kujundamisel piiratud rolli, olles vähese mõjuga kogu suhtluse edukale toimimisele (Wilton, 2019a; Wilton, 2019b). Oht noorsportlaste jaoks on siin olukorras, kui ajakirjanik suunab neid vastama küsimustele, millele nad tegelikult aru anda ei tahaks. Seega, peaks olema noorsportlased ettevalmistatud sellisele olukorrale ja eelkõige ajakirjaniku suunamisele.

Sport ja ajakirjandus saavad vastastikku kasu, sest ajakirjandusel on, mida kajastada ning sportlased ja alaliidud saavad hoida ennast ja enda spordiala pildis. Kajastus ajakirjanduses on eelduseks nii populaarsuse kasvule kui ka sponsorite hankimisele (Birkner ja Nölleke, 2015). Selleks, et ajakirjandusega suhtlemisel kujundada endale hea kuvand, tuleb sportlastel aru saada, kuidas ajakirjandusega suhelda ning praktiseerida seda ka kaamera ees (Akranglyte jt, 2020; Kristiansen jt, 2017). Eriti noorsportlaste jaoks peaks olema oluline varasem harjutamine kaamera ees, et päriselt intervjuud andes osataks keerulisest olukordadest välja tulla ilma oma kuvandit kahjustamata.

Ettevõtted ei soovi end sponsorsuhetes siduda sportlasega, kelle käitumine on avalikkuses kriitikat pälvinud (Yoon ja Shin, 2017). Seetõttu on sportlastega tehtavate soorituse eel- ja järel võistlus intervjuude puhul oluline pöörata tähelepanu küsimuste kujundamisele ja esitamise viisile (Eljand-Kärp ja Harro-Loit, 2020). Professionaalselt juhitud intervjuust võidavad aga kõik osapooled, ehk sportlased, toetajad ning publik, kellele pakutakse asjakohast ja värsket teavet (Eljand-Kärp ja Harro-Loit, 2020). Profisportlaste ajakirjanduses esinemised, eriti võistluste eel- ja järelintervjuudes, on sponsorite, sportlaste ja publiku huvides olulised, kuna sportlane kujundab seal eelkõige oma kuvandit. Eriti olulised on ajakirjanduses esinemised, aga noorsportlaste jaoks kes alles kujundavad endale karjääri ning soovivad leida ka toetajaid.

Positiivse kajastuse nimel käituvad sportlased ajakirjanike ees sageli korrektsemalt, sest nad mõistavad, et negatiivne tähelepanu pole nende kuvandile ja sponsoritele hea (Kristiansen ja Broch, 2013). Kuigi meediatähelepanu võib tugevdada sportlaste isiklikku brändi ja suurendada nende tuntust avalikkuse seas (Akranglyte jt, 2020), võivad sportlased meediakohustuste tõttu kogeda suurenenud ärevust (Kristiansen ja Broch, 2013). Oluline osa sportlaste enesetutvustusest ja brändi loomest toimub pressikonverentsidel, kus medalivõitjad suhtlevad rahvusvahelise ajakirjandusega (Li jt, 2021). Spordiorganisatsioonid ja sportlased reageerivad ajakirjanduse kasvavale tähtsusele, kohandades oma tegevust ajakirjanduse põhimõtetega, et suurendada sportliku edu võimalusi (Birkner ja Nölleke, 2015). Sportlaste edukas mainekujundus tuleb lõpuks nende karjäärile kasuks, kas siis meediakajastuse, sponsorite või mõne muu aspektina. Seega on noorsportlastel võimalus kujundada endale kuvand juba varakult ning siis seda ajakirjandusega suhtlemisel hoida.

Intervjuusid tehes keskenduvad ajakirjanikud enamasti narratiivile, pööramata alati piisavat tähelepanu sellele, kuidas kajastus võib mõjutada sportlaste ettevalmistust või sooritust (Kristiansen jt, 2011). Spordiedu võib omandada sümboolse tähenduse kogu rahvuse jaoks, samas kui ebaõnnestumine võib ajakirjanduse käsitluses kujuneda rahvuslikuks katastroofiks

(Kristiansen jt, 2011), nagu oli näha ka Eesti korvpallikoondise pealt, eelmisel suvel lõppenud Euroopa meistrivõistluste järel, mil erinevates uudisteportaalide kui ka sotsiaalmeedia kommentaariumites hakkasid levima vaenulikud ütlemsed sportlaste vastu.

1.2 Sooritusjärgse intervjuu riskid

Sportlased vajavad ajakirjandust, et olla pildis ning jääda silma praegustele ja ka tulevastele pooldajatele ja sponsoritele (Trunčeka, 2022; Nölleke ja Birkner, 2015: 368). Profisportlased püüavad ajakirjandusega suhtlusega toime tulla, kuna nad on teadlikud, et ajakirjandusega suhtlemine on osa nende tööst (Eljand-Kärp ja Harro-Loit, 2020). Tippportlaste jaoks võivad ajakirjanduses esinemised olla ühtaegu nii võimalus enese ja oma sõnumi esitlemiseks kui ka kohustus, mis võib tekitada pingeid või ebamugavust (Kovacs ja Doczi, 2020). Samad võimalused kehtivad ka noorsportlaste kohta, kuid nemad ei pruugi neid võimalusi nii selgelt näha või nendest aru saada.

Sportlased ei kasuta sotsiaalmeediat selleks, et ajakirjandusest kõrvale hiilida ja oma toetajateni otse jõuda, vaid pigem selleks, et olla rohkem nähtavamad ja muuta end ajakirjanike jaoks atraktiivsemaks (Nölleke ja Birkner, 2019: 304). Samas võivad sportlased sotsiaalmeedias rohkem enda tausta ja ka ennast näidata, sest seal on neil suurem kontroll selle üle, mida avaldatakse ja nad ei pea kogema ajakirjanike küsimustega kaasnevat survet (Li jt, 2021). Suurematel võistlustel nagu näiteks olümpial pakub meediakajastus sportlastele võimalust end tutvustada ka ülemaailmsele publikule, kelleni tavapäraste võistluste kaudu muidu ei jõutaks (Li jt, 2021). Noorsportlastel on võimalus ennast näidata nii ajakirjandusega suheldes kui ka sotsiaalmeedias, kuid mõlemat tehes tuleb mõelda enda karjääri ja võimaluste kui ka ohtude peale, mida sellised platvormid pakuvad.

Ajakirjanduses nii sportlaste kui ka ala nähtavuse suurendamiseks kehtestavad spordialaliidud sageli reegleid, mis kohustavad sportlasi ajakirjanikeha suhtlema (Kristiansen ja Broch, 2013). Seega, on sportlastel ajakirjandusega suhtlemine mõnes olukorras vältimatu, sest spordiala ja enda reklaamimist eeldavad neilt nii alaliidud kui ka sponsorid. See on noorsportlaste jaoks samuti võimalus näiteks kehvema soorituse korral ajakirjandusega suheldes enda kuvandit muuta siiski positiivsemalt kontrollides oma reaktsioone ja selgitusi.

Profisportlased ei puutu kokku üksnes edu ja ebaõnnestumisega võistlustel, vaid nad peavad toime tulema ka ajakirjanduse loodud ideaalidega nende kohta (Kristiansen ja Broch, 2013). Seega kui sportlased avavad ajakirjanikele ennast või seda mida neilt oodatakse, ei pruugita seda kajastada täiesti neutraalselt (Kristiansen ja Broch, 2013). Liialt kriitilised artiklid või lood võivad aga sportlaste võistlusteks valmistumist ning enesekindlust negatiivselt mõjutada (Gauntlett, 2008). Noorsportlased on aga veel haavatamad, kuna neil on kogemust ja varasemat ettevalmistust ajakirjandusega suhtlemisel vähem.

Sportlased kogevad ajakirjandusega suheldes erinevaid emotsioone (Li jt, 2022). Li ja teised (2021) näitasid oma uuringu tulemustest, et sportlased kasutavad ajakirjandust kui võimalust oma saavutuste esiletõstmiseks, taustalugude ja ka “saladuste” jagamiseks, tänulikkuse väljendamiseks ning eksperdina seisukohtade avaldamiseks. Sportlased peavad ajakirjandusega suhtlemisel suutma tasakaalustada enda sõnumeid ja ka emotsioone, et piisavalt hästi, vaatamata kriitikale, esile tõsta hoopis oma saavutusi.

Vähem kogunud sportlased võtavad eeskuju eliitidest nii sporti tehes, spordist rääkides kui ka ajakirjandusega suhtlemisel (Kristiansen ja Broch, 2013). Mõned kogenumad sportlased kasutavad ajakirjanike huvi nende vastu veel ka lisamotivatsioonina (Kristiansen ja Broch, 2013). Noorsportlased õpivad eelkõige alaspetsiifikat kui ka meediasuhtlust enda eeskujudelt.

Sportlaste ja ajakirjanike vaheline suhe on sageli vastandlik (Kristiansen ja Hanstad, 2012). Ühelt poolt püüavad ajakirjanikud sportlasi ning nende ala kajastada ja teha neist lugusid, teiselt poolt vajavad sportlased ajakirjanikke, et tagada oma nähtavus ajakirjanduses (Kristiansen ja Hanstad, 2012). Samas ei ole sportlike oskuste või ka soorituste vahendamine alati lihtne, kuna ajakirjandus eelistab tihti keskenduda edule ja skandaalidele (Kristiansen ja Hanstad, 2012). Ka noorsportlasi peaks ette valmistama olukordadeks, kus ajakirjandus soovib keskenduda muule kui konkreetsele sooritusele.

Ajakirjanduses noortele sportlastele esitatud eeskujud võivad avaldada pikaajalist mõju sellele, kuidas nad hilisemas täiskasvanueas mõtestavad nende identiteeti ja suhestuvad nii iseenda kui ka teistega (Kristiansen ja Hanstad, 2012). Sportlased vajavad ajakirjandust enda pildis hoidmiseks, kuid ajakirjandus keskendub sageli edule ja skandaalidele, mistõttu alaliidud pakuvad toime tulemiseks meediatreeninguid ning sportlased kasutavad rohkem sotsiaalmeediat, sest seal on neil rohkem kontrolli enda ütlemiste üle.

Sportlase ja ajakirjanduse suhe võib olla pingeline ja stressirohke (Kristiansen ja Broch, 2013). Mõnel juhul võib sportlaste jaoks ajakirjanikega suhtlus kaasa tuua ka hirme ja ärevust (Kristiansen ja Broch, 2013). Meediakohustused võivad sportlase sooritust isegi võistlustel negatiivselt mõjutada (Kristiansen jt, 2011). Eljand-Kärp ja Harro-Loit (2020) järeldasid oma tulemustes, et vale- ja mõnikord ka vastandlikud eeldused on põhjus, miks profisportlased peaksid oskama ajakirjandusega toime tulla, see tähendab, kuulama küsimusi tähelepanelikult, parandama valed eeldused ning mõnel juhul kasutama võimalust omaenda sõnumite esiletoomiseks. Selliseid oskusi peaksid noorsportlased saama õppida ka neile tehtavatel meediatreeningutel.

Sportlaste jaoks võib ajakirjanike pidev kohalolek ja intensiivne meediatähelepanu oluliselt suurendada soorituspinget (Kristiansen jt, 2011). See surve süveneb eriti olukordades, kus sportlaste endi jaoks olulised mõtted ei kattu sellega, mida ajakirjandus esile tõsta soovib

(Kristiansen jt, 2011). Seeläbi võivad ajakirjanikud lugude loomise käigus otseselt või kaudselt mõjutada sportlaste sooritust, mistõttu tuleb neil meediatähelepanuga arvestada ka suurvõistluste ettevalmistusprotsessis (Kristiansen jt, 2011).

Intervjueeritavad võivad tihti intervjuus avalda arvamust emotsiooni pealt, mida nad peale soorituse analüüsimist näiteks ei ütleks (Toney, 2013: 46). Enamik spordiintervjuude põhieesmärk on publiku informeerimine (Schultz, 2013). Kuna sooritusjärgse intervjuu näol on enamasti tegu pingelise olukorraga, tuleb noorsportlastele toime tulla kiirelt vastamisega, mis alati ei ole ilma varasema kogemuse ja ettevalmistuseta nii lihtne.

Eeldustega koostatud küsimused võivad sportlase suunata andma ootuspäraseid vastuseid (Eljand-Kärp ja Harro-Loit, 2020). Valed või eksitavad eeldused piiravad sportlase võimalusi, et anda põhjalikke selgitusi (Eljand-Kärp ja Harro-Loit, 2020). Võib tulla ette ka olukordi, kus sportlane on liiga väsinud või meediatreenitud selleks, et midagi uudisväärtuslikku öelda (Toney, 203: 44). Oletame, et sportlane on just lõpetanud füüsiliselt raske maratonidistantsi ning taastumiseks pole tal aega olnud ehk soorituse põhjalikuks analüüsiks, keeruline küsimus võib anda kehva vastuse (Eljand-Kärp ja Harro-Loit, 2020). Spordiajakirjanduslik intervjuu võib olla üsna paljuski ajakirjaniku poolt suunatud nii suhtluse kulg kui ka sportlase vastused. Seega on noorsportlastel võimalus minna ajakirjaniku suunaga kaasa või piisava varasema kogemuse põhjal ka ise oma suunda peale suruda.

Selleks, et toime tulla spordimeedia tavade ja avaliku tähelepanu all võistlemisega, vajavad profisportlased teatud isikuomadusi ja oskusi, mis võimaldavad neil tulla toime nii ajakirjandusega kaasnevate võimaluste kui ka sellest tulenevate nõudmistega (Kristiansen jt, 2011). Sportlastel on ajakirjandusega suhtlemisel toime vaja tulla stressi ja pingega, mis võivad hiljem mõjutada nende sooritust.

Eljand-Kärp ja Harro-Loit (2020) järelavad, et nende vaadeldud intervjuus tajub sportlane vestlust kui vastasseisu ajakirjaniku ja sportlase vahel, mida näitab tema põhisõnumi korduv ümber-sõnastamine olukorras, kus intervjuerija ei peegelda sellest arusaamist. Selline suhtlus viitab aktiivse kuulamise ja dialoogi puudumisele ning ei soodusta sportlast põhjalikke vastuseid andma ega paku ka publikule uut ja sisulist teavet (Eljand-Kärp ja Harro-Loit, 2020). Isegi kui sooritusjärgse intervjuu idee on pakkuda sportlase arvamust publikule, siis dialoogi puudumisel võivad intervjueritava vastused jääda pealiskaudseks.

Mõlemad pooled võivad ajakirjanduses avaldatud sisu tajuda erinevalt, ehk sportlased võivad tunda, et lugu on esitatud negatiivselt või isegi tõde moonutades, samal ajal kui ajakirjanikud püüavad lihtsalt lugu esitada uuel ja huvitaval moel (Trunčeka, 2022). Sportlased võivad proovida mõnes olukorras vältida kommentaaride andmist tundlikul teemal, mis võib aga olla just see, mida ajakirjanik soovib, et suurendada huvi oma loo vastu (Trunčeka, 2022). Sellistes olukordades on ikkagi taaskord kogu intervjuu kulgemine ajakirjaniku kätes ning sportlane seda väga mõjutada ei suuda.

Sportlase soov ajakirjaniku kriitikat tasakaalustada võib mõnes intervjuu olukorras mõjuda vaatajatele pigem eneseõigustusena (Eljand-Kärp ja Harro-Loit, 2020). Vastupidiselt võimaldaksid süvenevad ja analüütilised küsimused, mis suunaksid intervjueritavat pakkuma tõlgenduslikke või põhjuslikke selgitusi saavutatud neljateistkümnenda koha kohta, publikul paremini mõista võistluste dünaamikat, meeskonnatöö eripära ning teisi nii meeskonna võistlusele kui ka konkreetsele sooritusele iseloomulikke aspekte (Eljand-Kärp ja Harro-Loit, 2020).

Kui ajakirjanik lähtub küsimuses vales eeldusest, on sportlasel võimalus sellele kas mitte reageerida või täpsustada (Eljand-Kärp ja Harro-Loit, 2020). Reageerimata jätmise nõrgem koht seisneb aga selles, et vaatajad võivad hakata neid ebaõigeid eeldusi võtma tõsiselt (Eljand-Kärp ja Harro-Loit, 2020). Samas nõuab valede eeldustega küsitud küsimuse ümberlõkkamine

aega ja selgitamist (Eljand-Kärp ja Harro-Loit, 2020). Arvestades, et sooritusjärgsed teleintervjuud on tavaliselt väga lühikesed, võib eetriaia kulutamine parandamisele tunduda ebamõistlik võrreldes uue informatsiooni kogumisega (Eljand-Kärp ja Harro-Loit, 2020). Sportlased peavad oskama ajakirjandusega toime tulla, suutes lühikestes sooritusjärgsetes intervjuudes vaatamata olukorrale oma arvamusi selgitada.

1.3 Ettevalmistus sooritusjärgseks intervjuuks

Paljud spordiorganisatsioonid või alaliidud pakuvad enne suuremaid võistlusi meediatreeninguid (*mediatrainings*), et juhendada sportlasi ajakirjandusega suhtlemisel (Reynolds, 2006). Iga läbimängitud intervjuu, mis eeldab õppijalt aktiivset osalemist, sisaldab tema enda kogemust (Powell jt, 2022). Seetõttu on vahetul isiklikul kogemusel keskne roll (Powell jt, 2022). Ameerika haridusteoreetik David A. Kolb on praktilise õppimise teooria (*experiential learning theory*) looja, mis selgitab, kuidas inimesed õpivad läbi konkreetse kogemuse, refleksiooni ja katsetamise. Ta rõhutab õppimist kui kohanemise ja arengu protsessi, mitte pelgalt tulemuste või sisu omandamist (Kolb, 1984). Praktiline õppimine sisaldab õppija enda kogemust, seega on kasutegur selle võrra suurem.

Haridusteadlaste Abrahamsi ja Millari (2008) uuringus praktilise õpetamise kasulikkusest tõid nad oma tulemustes välja, et praktilise õpetamise ja loengu tulemuste vahe on märkimisväärne ning paljud õpetajad eeldavadki, et lapsed omandavad teoreetilised teadmised läbi praktika paremini. Samuti tõid nad välja, et õpilastele meeldib praktiline õppimine rohkem, kui teised variandid, kuna see on nende jaoks nauditavam ning jääb kergemini külge (Abrahams ja Millar, 2008). Noorte jaoks on ise läbi proovimine põnevam, kuna nad saavad sel juhul ise katsetada ja näha tagajärgi.

Freeman jt (2014) uurimisrühma tulemused viitavad sellele, et praktilist õppimist rakendavates gruppides olid eksamitulemused keskmiselt ligikaudu 6% paremad. Samal ajal ilmnes, et traditsioonilisel loengumeetodil õppinud tudengitel oli umbes 1,5 korda suurem tõenäosus läbi kukkuda võrreldes nendega, kes osalesid praktilistes tundides. Üldisemalt näitavad andmed, et aktiivõpe parandab eksamitulemusi märgatavalt, samas kui pelgalt loengutele tuginev õpetamine suurendab läbi kukkumise riski märkimisväärselt, mis on umbes 55% võrra. (Freeman jt, 2014). Noorsportlased, kellel niigi intervjuukogemust on vähe peaksid sellised suhtlusolukorras ise võimalusel läbi proovima, et päris intervjuu ajal oleks kindlam tunne ning nad oskaksid paremini vastata.

Paljudel intervjuutreeningutel kasutatakse harjutusintervjuusid, et valmistada sportlasi ette ajakirjanike küsimusteks (Reynolds, 2006). Mõned treeningute tegijad salvestavad need intervjuud videoga, et anda osalejatele kohest tagasisidet (Reynolds, 2006). Nii spordiorganisatsioonide juhid kui ka ajakirjanduse eksperdid rõhutavad, et eesmärk ei ole muuta sportlasi jäigalt treenitud esinejateks, vaid aidata neil kaamera ees enesekindlamalt ja läbimõeldumalt olla, säilitades samal ajal oma loomuliku isikupära (Reynolds, 2006). Selline intervjuutreening on noorte jaoks võimalus õppida ennast kaamera ees väljendama nii, et nad teeksid sellega oma kuvandile pigem kasu kui kahju.

Selleks, et kõige paremini läbi võtta intervjuu sooritust, analüüsiti mitteverbaalseid signaale, mis koguti meediatreeningu käigus toimunud harjutuslikest kaameraga tehtud intervjuudest (Pereira jt, 2021). Koolitaja suhtles osalejatega nii loengu ajal kui ka intervjuude käigus ning andis igale sessioonile tagasisidet (Pereira jt, 2021). Selline tihe suhtlus võis mõjutada koolitajate antud hinnanguid osalejate suhtes positiivsemaks (Pereira jt, 2021). Uuringu tulemustest selgus, et sellist treeningut saab kasutada õpilaste enda sooritus nägemiseks ja analüüsimiseks, mis on nende jaoks efektiivne (Pereira jt, 2021). Tagasiside intervjuude andmisel on noorsportlaste jaoks võimalus õppida, sellisel juhul on intervjuu analüüs sama oluline, kui soorituse analüüs peale nende võistlust.

Intervjueerija sooritus paraneb märgatavalt siis, kui harjutamine on ühendatud asjatundliku tagasisidega (Powell jt, 2008). Lisaks toimib selgesõnaline tagasiside tõhusa sekkumisena juhul, kui see on rakendatav ehk suunatud kindlatele tegevustele või ülesannetele (Powell jt 2022). Lisaks ise läbiproovimisele on õpilaste jaoks kasulik veel ka nende enda soorituse järgne tagasiside, siis õpivad nad lisaks enda kogemusele veel ka tagasisidest.

Varasemates akadeemilistes uuringutes peetakse üheks olulisemaks suhtlemisoskuseks aktiivset kuulamist, mida nimetatakse ka empaatiliseks, peegeldavaks või dialoogiliseks kuulamiseks (Weger jt, 2014). See hõlmab vestluspartneri sõnumi ümbersõnastamist oma sõnadega, vajadusel täpsustavate küsimuste esitamist ning tähelepaneliku mitteverbaalse osaluse hoidmist suhtluses (Weger jt, 2014). Selline käitumine loob vestluspartneris tunde, et tema jutt on päriselt oluline (Sprecher, 2023). Aktiivse kuulamise ülesehitus toetab hästi esmase suhtluskontakti eesmärkide saavutamist, kuna see sisaldab tõhusa kuulamise võtmeelemente, nagu vestluspartneri mõtte parafraseerimine, asjakohaste küsimuste esitamine ja tähelepanelik mitteverbaalne kaasatus (Weger jt, 2014). Selline protsess aitab vestluspartneritel lähemalt tuttavaks saada ning loob aluse usalduslikule suhtlusele (Sprecher, 2023). Lisaks näitab suhtlemis- ja koolitusala teaduskirjandus, et aktiivse kuulamise treening aitab parandada osalejate kuulamisoskusi (Weger jt, 2014). Näiteks on leitud, et aktiivse kuulamise väljaõpe suurendas õpetajakoolituse üliõpilaste enesekindlust oma kuulamisoskuste suhtes (McNaughton jt, 2007). Aktiivne kuulamine tuleb intervjuude olukorras kasuks ka noorsportlaste jaoks, kuna selline oskus võimaldab neil ajakirjaniku eeldusi ümber lükata või hoopis täpsustada.

Kuulamine on kogu inimeste vahelise suhtluse alus (Kluger ja Itzchakov, 2023; Morozova jt, 2022). Morozova jt (2022) uuring näitas, et osalejate tulemuste võrdlus enne ja pärast treeningprogrammi näitas märkimisväärsed muutusi uurimisgrupi suhtlusoskuste arengus. Uurimus kinnitas autorite koostatud treeningprogrammi tõhusust ja rakendatavust suhtlemisoskuste arendamise (Morozova jt, 2022). Õpilastele tehtud uuringu tulemused

näitasid, et programmis osalenutel kujunesid paremad koostöö- ja kompromissioskused inimestevahelises suhtluses (Morozova jt, 2022). Samuti ilmnis suhtluskontaktides suurem sõbralikkus ja mõistev käitumine ning paranes osalejate empaatiavõime (Morozova jt, 2022). Aktiivne kuulamine võtab vestluses maha pingeid ja laseb vestluspartneril end rohkem avada (Kluger ja Itzchakov, 2023). Lisaks tuleks tähelepanu pöörata ka spetsiifiliste pädevuste kujundamisele, mis on vajalikud erinevate valdkondade spetsialistide ettevalmistamisel (Morozova jt, 2022). Noorsportlased vajavad intervjuudeks valmistudes tuge nii treeneritelt kui ka alaliidult, et paremini kaamerate ja ajakirjanike ees toime tulla.

2. MEETOD JA VALIM

2.1 Meetod

Oma bakalaureusetöö tegin kvalitatiivses uurimisviisis. Intervjuu kava ehitasin üles teema plokkidena, kuid poolstruktureeritud intervjuu annab vabadust, küsida juurde ka küsimusi, mida kavast kirjas ei ole (Laherand, 2008: 193). Oluliseks saab just kogemuste detailsus, kuna küsin hirmude, ootuste ja arvamuste kohta, siis ei saa neid ette ka ennustada. Koostatud küsimustekava on leitav Lisa 1 alt (vt. lk 40). Intervjuud noorsportlaste ja eksperdiga tegin vahemikus 20.11.2025–18.03.2026. Intervjuud viisin läbi nii kohtudes näost näkku kui ka veebiintervjuudena Google Meet keskkonnas. Silmast silma kohtusin ma nelja ja veebivahendusel suhtlesin viie noorsportlasega. Alaliidu intervjuu toimus näost näkku nende poolt valitud kohas. Enne intervjuud täpsustasin intervjuueeritavale oma töö olemust ning koostasin selle jaoks ka informeeritud nõusoleku, mis tegelikult ei lähenenud piisavalt personaalselt ning jäi uuritava jaoks natukene kaugeks. Selleks oligi minu poolt vaja isiklikumat lähenemist ning suuliselt täpsustada juurde juba intervjuu alguses, kuidas noorsportlase isiklik kogemus minu töös on kajastatud ja mida ma tema intervjuude andmisest uurima hakkasin. Intervjuude kestus oli vahemikus 27 minutit - 1 tund. Intervjuud salvestasin telefoniga. Ligipääs intervjuude salvestistele ja transkriptsioonidele on ainult minul. Intervjuude salvestisi säilitan telefonis ning kaitstud parooliga kuni bakalaureusetöö kaitsmisele järgneva päevani ehk 4. juunini 2026. Oma bakalaureusetöö avaldamiseks olen eemaldanud intervjuueeritavate nimed ja kogu muu info, mille käigus oleks võimalik antud isikut tuvastada. Informeeritud nõusolekud ning salvestised hoian eraldi, et ei oleks võimalik isikuid tuvastada.

Otsustasin teha ekspertintervjuu inimesega alaliidust, kuna tundsin vajadust kontrolli järgi, mida noorsportlased on väitnud. Samuti vajasin rohkem taustainformatsiooni meediatreeningute kohta. Põhieesmärk oli teada saada noortele kergejõustiklastele tehtavate treeningute sisu, tihedus ja osalemishuvi. Alaliit oskas anda laiema noorte meediatreeningute

kaardistuse ning rääkida nende intervjuudeks ettevalmistamisest. Veel andis ekspert juurde taustainformatsiooni, mida alaliidu sportlased ja treenerid on alaliidule meediatreeningute teemal väljendanud, kuid mis minu suhteliselt väikese valimi noorsportlaste jutust välja ei pruukinud tulla. Samuti avas alaliidu inimene, milliseid meediatreeninguid noorsportlastele pakutakse ning kuivõrd seda võimalust on kasutatud.

Nimelt intervjuude järel ma transkribeerisin kõik ära ning seejärel alustasin kodeerimisega. Mina kasutasin selle jaoks erinevate värvidega markeerimist transkriptsioonides. Nii uurimisküsimuste kui ka muude alateemade jaoks olid kindlad värvid. Esmalt alustasin ma kodeerimist induktiivselt, ehk lähtudes avatult nendest andmetest ja uurimisküsimustest, mis mul olid. Näiteks esimese uurimisküsimuse “Kuidas kirjeldavad noored kergejõustiklased (kogetud ja vahetuid) intervjuerimisolukordi soorituse järel?” vastuste leidmiseks kasutasin ma sinist värvi ja märkisin igas intervjuus nende enda kogemuste osa selle värviga. Edasi tekkisid kategooriad nagu noorsportlaste varasem kogemus seoses sooritusjärgse intervjuuga. Ka varasema kogemuse kategooria jagunes kaheks erinevaks koodiks, ehk sportlaste enda kogemus ja teisalt kogemused või olukorrad, mida nad on näinud teiste pealt. Ühe näitena minu töös oli kategooria noorsportlaste ettevalmistuse kohta sooritusjärgseks intervjuuks ning sinna alla tekkisid erinevad koodid: mida teeb sportlane intervjuuks valmistudes, mida ja kuidas teeb alaliit, et sportlast toetada, milline on intervjuuks valmistumisel treenerite roll. Värvidel olid ka toonivahed, ehk tumedam sinine tähendas isiklikku kogemust just sooritusjärgse intervjuuga, kuid heledam sinine tähendus oli seal, kus räägiti üldisemast intervjuu andmise kogemusest eristamata intervjuuvormi. Samas tekkis minu töös ka deduktiivset lähenemist, ehk alaliidule koostatud intervjuukava peamine sisend olid juba tehtud intervjuud noorsportlastega ning seega küsisin alaliidult sihilikumaid põhjendusi noorsportlaste vastustest tekkinud kategooriate ja koodide kaupa. Andmete analüüsimiseks kasutasin kvalitatiivset sisuanalüüsi, mida kasutatakse tekstidest tähenduste leidmiseks (Kalmus jt, 2015). Kvalitatiivse sisuanalüüsi tugevuseks on täpsus, mis võimaldas intervjuudest välja tuua ka harvemini esinevaid nähtusi (Kalmus jt, 2015).

2.2 Valim

Oma bakalaureusetöös kasutasin mittetöenäosuslikku valimit. Selles uurimistöös on kriteeriumiks, et on vaja olla noorsportlane, kes tegeleb kergejõustikuga. Noorsportlased on kergejõustikus 9-22 aastased (Eesti Kergejõustikuliit, 2025b). Mina valisin oma töösse noorsportlasi vanuses 18-22, et oleks täidetud teine kriteerium, milleks on sooritusjärgse intervjuu andmine. Kõik sportlased olid varasemalt sooritusjärgset intervjuu andnud, kuid kogemuste suurus oli neil erinev. Enamus noorsportlased olid sooritusjärgse intervjuuga kokku puutunud rohkem kui kümnel korral, kuid oli ka neid, kes vaevu viis intervjuud andnud. Kuna kergejõustikus on palju erinevaid alasid, siis spetsiifilisi piiranguid ma seal ei seadnud.

Tabel 1. Intervjueritud noorsportlaste vanus, sugu, spetsialiseerumine alale ja kogemus sooritusjärgse intervjuuga

Kood	Vanus	Sugu	Ala	Sooritusjärgsete intervjuude arv
NS1	19	mees	mitmevõistlus	10<
NS2	19	mees	hüppeala	5-10
NS3	21	naine	hüppeala	10<
NS4	21	mees	jooksmine	10<
NS5	20	mees	hüppeala	10<
NS6	21	naine	hüppealad, mitmevõistlus	10<

NS7	19	naine	jooksmine	10<
NS8	21	naine	jooksmine	5>
NS9	22	mees	hüppeala	5-10

Esmalt lähtusin sihipärasest valimist, ehk valisin uuringusse sportlased selle järgi, kes sobivad teemaga ning on pädevad vastama minu küsimustele (Beilmann ja Rämmer, 2025). Teisalt tuli ette ka lumepalli valimit, ehk juba intervjueritud sportlased soovitasid, kellega edasi kontakteeruda (Beilmann ja Rämmer, 2025). Alaliidu ekspert oli inimene, kes tegeleb meediatreeningute tellimisega. Ühtlasi oli tal ka ülevaade kui palju ja milliseid treeninguid noorsportlastele pakutakse alaliidu siseselt ning kuidas nende treeningute sisu kokkuleppimine käib. Lisaks kirjeldas ta treeningute sisu ja andmise viisi. Samuti oskas ta anda taustainformatsiooni ning ka kohal käimise statistikat.

2.3 Meetodi- ja valimikriitika

Mina tegin oma töö Eesti Kergejõustikuliidu näitel. Rohkemate alaliitude valimisse lisamist piiras bakalaureusetöö maht, samuti tahtsin olla põhjalik, mitte koguda üksikuid kogemusi erinevatest alaliitudest – seega sobis üks kindel alaliit minu töö plaanidega paremini. Ühe alaliidu põhjalikum uurimine võimaldas mul koguda nii sportlaste kui ka alaliidu perspektiivi. Ühe sportlase arvamus ühest alaliidust ei annaks üldistusvõimalust konkreetse alaliidu tegevuse ja võimaluste kohta. Minu huvi oli koguda noorsportlaste erinevaid arvamusi seoses nende alaliidu tööga intervjuudeks ettevalmistumisel. Eestis on ka huvi kergejõustiku harrastamise ja selle kajastamise vastu väga suur. Lisaks on 1971. aastast regulaarselt eetris noortele suunatud saatesari TV10 Olümpiastarti, kus just noorsportlased kaamera ette astuvad (Eesti

Kergejõustikuliit, 2025a). See ajendas mind samuti valimast just seda alaliitu, kuna eraldi saatesari just noorsportlastele on meie telekanalites pigem haruldane juhtum. Julgustan aga edasi uurima ka teisi alaliite Eestis ja nende meediasuhtluse ettevalmistust, nii et lõpuks tekiks laiem võrdlusmoment. Samuti saaks edasi uurida ka Eesti treenerite mõtteid seoses noorsportlaste meediatreeningu ja -käitumisega.

Minu töö on tehtud kvalitatiivse lähenemisega, kuna uurisin noorsportlaste isiklikke kogemusi. Kvalitatiivne lähenemine sobis siinse teema juures kõige paremini, kuna eesmärk oli saada sportlaste enda arvamused (Beilmann, 2025). Tegin 9 poolstruktureeritud intervjuud noorte kergejõustiklastega, kes kõik on mingil määral kokku puutunud sooritusjärgse intervjuu andmisega. Mõnel kogenumal noorsportlasel oli kokkupuuteid sooritusjärgse intervjuuga enam kui kümnel korral, samal ajal mõne teine oli intervjuusid andnud vaid paar korda. Intervjuu plussiks on võimalus muuta andmete kogumine paindlikumaks kui teiste andmekogumismeetoditega (Laherand, 2008: 177). Intervjuude tegemine oli ainuõige valik, kuna laiemalt uurides ja näiteks küsimustikke kasutades ei oleks noorsportlased saanud oma kogemustest ja vajadustest nii süvitsi rääkida ning mina kuulamis põhiselt juurde küsida. Kuna intervjuueeritavatel võivad olla erinevad arvamused, siis nende paremaks väljaselgitamiseks sobib just poolstruktureeritud intervjuu (Laherand, 2008: 192-193). Meetodikriitika poole pealt sobis intervjuu valikuna hästi, sest vaja on just sportlase enda seisukohti, mis võivad olla väga erinevad (Laherand, 2008: 178). Objektiivsemaks lähenemiseks proovisin vältida eelkõige neid sportlasi, kellega olin varasemalt spordiajakirjanikuna kokku puutunud. Kasutasin ühesugust poolstruktureeritud intervjuukava, mis aitas vähendada minu enda suunavat mõju vastustele. Peamisteks kitsaskohtadeks jäi siiski võimalik minu mõju intervjuude kulgemisele, kuna täiesti eemaldada uurija rolli ei saa ning samuti potentsiaalselt intervjuueeritavate kalduvus anda sotsiaalselt soovitavaid vastuseid, eriti ajakirjandusega seotud temade käsitlemisel.

Alaliiduga tehtud intervjuu jäi mul viimaseks, kuna algse plaani järgi ei olnud seda vaja üldse teha. Samas tekkis mul noortega rääkides kontrollimise vajadus, et kas kogu protsess ning meediatreeningute sisu ja sagedus on nii nagu nemad seda räägivad. Alaliiduga suhtlusest tuli

välja ka näiteks infopäevade teema, mida noorsportlased isegi ei maininud kordagi. Kui alaliidu intervjuu oleks tehtud varem, oleksin ma saanud ka noorte käest rohkem detailsemalt nende meediatreeningute kohta küsida, mida nad on saanud või veel vajaksid.

Kuna töö on tehtud kvalitatiivses uurimisviisis ei saa üldistusi teha kogu populatsiooni kohta (Beilmann ja Rämmer, 2025). Uuringusse valisin sportlased eesmärgipäraselt ning nad vastavad seatud kriteeriumitele (Beilmann ja Rämmer, 2025). Kui valida valimisse veel intervjuudega vähem kogenud sportlasi oleks vajadus välisele toele nii alaliidult kui ka treeneritelt veel suurem.

3. TULEMUSED

Järgnevas peatükis annan ülevaate enda bakalaureusetöö käigus välja tulnud tulemustest.

3.1 Sooritusjärgse intervjuu andmise kogemus

Mitmed sportlased kirjeldavad intervjuu kogemust, millega nad on harjunud ning mis on lihtsalt spordiosa. See kuidas sportlane ennast intervjuu käigus tunneb, sõltub eelkõige sellest, kuidas sooritus on läinud, millised on varasemad kogemused, sportlase isiksus ja näiteks ka intervjuueerija käitumine. Kõik eelmainitud määravad selle, kui väga sportlane ennast intervjuu ajal avada soovib.

“Kunagi oli see, et sa unistasid sellest, et keegi tuleks ja küsiks midagi, aga siis kui see hetk nagu kätte jõuab, siis mõtled: “oot, ma pole midagi ette mõelnud, mis ma räägin nüüd”. Siis tuleb niisugune väike närv sisse, aga no see oli alguses, võib-olla nüüd otsustad vahetult ära, et annad selle intervjuu kiirelt ära ja ongi tehtud.” (NS5)

Noorsportlastena tundub sooritusjärgse intervjuu andmine uus ja huvitav kogemus. Ilma varasema kogemusega ei pruugigi see tunduda raske või pingeline. Rohkemate intervjuude andmise järel tekib ka arusaam, kus antakse kommentaar kiirelt ära ning liigutakse taastumisega edasi.

Oli ka neid, kes võtsid intervjuusid nagu paratamatust, ega olegi kohandanud enda jaoks kindlat arvamust. Nende jaoks on see kui osa spordist, millega tulebki ära harjuda. Keskendutakse eelkõige oma sooritusele ning intervjuu andmise peale väga ei mõelda.

“Otseselt see ei ole nagu mingi hull kohustus, et teed ja on tehtud. Pigem niisugune neutraalne, ma arvan.” (NS3)

Nii need noorsportlased kes ennast intervjuud andes mugavalt tunnevad kui ka need, kelle jaoks on see kogemus pigem ebameeldiv, ikkagi nõustusid, et intervjuusid peaks andma. Nii saavad nende kodused toetajad ikkagi aimu sportlase emotsioonidest ja rahulolust.

Veel oli ka noorsportlasi, kelle jaoks intervjuu andmine, on justkui pigem ebameeldiv ja ebamugav kogemus ning liialt seda ei naudita. Pigem ütlesid noorsportlased, et liialt mugav ei ole, kuid tullakse toime. Siia lisandub veel ka väsimusfaktor, noorsportlased väitsid, et väsinuna on raskem intervjuusid vastuseid anda. Samuti mõjutab ka olukorda see, kui varasemalt on olnud mõne ajakirjanikuga ebameeldiv kogemus. Sellises situatsioonis valivad noorsportlased oma sõnu rohkem. Veel teeb olukorra ebamugavamaks intervjuu ajastus, ehk kohe peale sooritust. Raskem on intervjuusid anda nendel noortel, kes ka tavaelus on introvertsemad.

“Kogemust natuke olen saanud juba, sest Õhtulehes on ajakirjanik, temaga vähemalt mingi kaheksa tükki teinud. Õnneks või kahjuks ma ei olegi kogu aeg pilti saanud, et see kogemus on ikkagi võrdlemisi väike ja ma niisugune üpris introvertne ka ja ei ole meelis tegevus, saab nii öelda. Peale intervjuud on mõnus tunne, et ma nagu saan selle tehtud ja selles mõttes kokku võtta, aga ennekõike on see kõik küll vabatahtlik, aga justkui nagu ta on nii ebameeldiv, et tekib tunne, nagu on mul kohustuslik.” (NS4)

Tagasihoidlikuma iseloomuga sportlastel on olnud raskem sooritusjärgseid intervjuusid anda, kuna peale võistlust on keha väsinud ja pea üsna tühi, mis teeb kogu olukorra nende jaoks veel keerulisemaks. Kogemused sooritusjärgse intervjuu andmisel on noorte jaoks erinevad. Intervjueeritud sportlastest kogenumatel on olnud ka keerulisemaid olukordi sooritusjärgses intervjuus.

3.2 Sooritusjärgne intervjuu kui emotsionaalselt koormav olukord

Noorsportlased rääkisid oma kogemusest seoses sooritusjärgse intervjuuga, kus nad kirjeldasid aja rolli sooritusjärgse intervjuu andmisel, mainides nii liiga lühikest hingetõmbe aega ning tihti olematut vastamiseks valmistumisel kuna enda soorituse esimene iseloomustus ja hinnang antakse kõva häälega otse mikrofoni, varasemalt treeneriga arutamata. Noortel tekib vajadus vähemalt midagi öelda, isegi kui piisav analüüs pole veel tehtud ja vastused on vähem kvaliteetsamad.

“Võib-olla sihuke otsekoheus, selles suhtes, et sa kohe pärast sooritust ei jõua, võib-olla alati analüüsida ja kõige siukseid ratsionaalsemaid vastuseid anda.” (NS1)

Noorsportlased annavad sooritusjärgses intervjuus edasi oma esmased mõtted ja emotsioonid, kuna liialt aega oma sooritust analüüsida neil ei ole. Olukorras kus analüüs pole kõige sisukam võib hilisemal järelevaatamisel tunduda, et vastused oleks võinud olla hoopis teistsugused.

Veel lisas teine noorsportlane, et kuna võistluse sügavam analüüs pole nii lühikese ajaga võimalik, siis tuleb oma vastuseid lihtsustada ja rääkida sellest, mis meeles on. Sooritusjärgse intervjuu olukorras on üleval emotsioonid ja väsinud on ka nii keha kui meel, ehk võistlusest rääkimine on veel raskem. Enamasti üritavad noorsportlased oma võistlusest rääkida lühidalt ja kokkuvõtlikult. Ühe noorsportlase sõnul võiksid ajakirjanikud sportlase olekust välja lugeda, et kui palju ta on üldse valmis rääkima ja millised küsimused on sel hetkel sobivad.

“Mina olen tavaliselt see, kes nagu pikalt analüüsib, et mul võib võtta nagu mitu päeva. Mõnikord võib-olla ei saagi kohe pärast jooksu aru, et võib-olla mul on ülihea füüsiline vorm, mul on trennis kõik on nagu tulemused, testid on head olnud, aga ma võib-olla lihtsalt vaimselt, ma ei suutnud keskenduda sellel päeval või siis lihtsalt, ei olnud energiat. Ma ei saagi kohe

öelda näiteks, et vorm ei ole hea või midagi muud, et see analüüs on tegelikult palju pikem. Ehk siis ma nagu sellist nagu täpset nagu vastust ei oskakski nagu öelda kohe.'' (NS8)

Noorsportlased on nii oma karjääris kui ka intervjuude andmisel alles alguses, seega on normaalne, kui nende analüüs sooritusele võtab kauem aega. Nii võivad nad intervjuudes jääda aga hätta oma tulemuse põhjendamisega.

Välja tuli veel ka see, et füsioloogiline seisund piirab samuti noorte võimet enda sooritust analüüsida, kuna nad on nii äsja lõpetanud enda võistluse. Kui keha on alles võistlusrežiimis ei ole keskendumine vähese intervjuu kogemusega noorte jaoks just kerge ülesanne. Heameelega võtaks noorsportlased endale aja enne intervjuud taastumiseks ja mõtete kogumiseks.

''Näiteks kohapeal, siis põhimõtteliselt laivis filmitakse sind. Esiteks sa ei suuda kõige paremini mõelda, siis sa ei ole konditsioonis selle intervjuu andmise ajal. Tõenäoliselt mul on see nii-öelda kõige parem ei ole. Ja mul otseselt ei ole niisugused nagu väga halvasti läinud intervjuusid olnud, aga ikkagi alati, kui sa nagu ennast vaatad ekraani pealt, kuuled, siis see on kuidagi kriitiline.'' (NS4)

Hiljem intervjuusid järele vaadates täheldas paar noort, et sooritusjärgses seisundis antud intervjuu pole alati see, mis nad tegelikult mõtlevad. Aega on vähe ja kõiki mõtteid ei jõuagi kokku koguda ja edasi anda.

Noorte jaoks on sooritusjärgse intervjuu andmine keeruline juba sellepärast, et keha ja vaim on väsinud. Lisaks tuleb siia juurde ka emotsioonid ning nende väljendamine. Samuti tuli igas intervjuus välja, et sooritusjärgse intervjuu kogemus oleneb eelkõige sellest, kas sportlane jääb enda võistlusel tehtud tulemusega rahule või mitte. Positiivse tulemuse teinud noorsportlane on palju avatum ja mõtleb vähem oma sooritusele ning jagab rohkem enda emotsiooni. Lisaks on

nad heas tujus ka palju jutukamad ja rohkem valmis rääkima. Negatiivse tulemuse teinud noor soovib intervjuu kiirelt kaelast ära saada või üldse seda vältida. Kehvem sooritus paneb noorsportlast rohkem mõtlema, et kuidas ennast väljendada ja mida täpsemalt intervjuus öelda.

“Peale head võistlust on lihtsam rääkida ja jutt tuleb kiiremini, aga kui on halvasti läinud, siis pigem ei taha rääkida ja tahaks selle kiiresti ära lõpetada.” (NS2)

Võistlusjärgset head emotsiooni soovitakse jagada nii rahva, ajakirjanike kui ka televaatajatega, seega on ka noortel selles olukorras lihtsam rääkida. Sport on emotsioon ja sellest juba noorsportlaste jaoks hea intervjuu andmiseks piisab.

Noorsportlased näevad kehvasti läinud soorituse järel, et oma võistlusest on raskem rääkida, kuna emotsioonid nii-öelda segavad analüüsi. Sportlased tõid välja ka olukordi, kus emotsioonid on kõrgel, siis mõeldakse vähem intervjuu andmise hirmule. Kogu protsess on küll ebameeldiv, kuid hirmu tundmise jaoks on peas juba liialt emotsioone, mis seotud sooritusega. Kuna emotsioonid on kõrgel ja noorsportlased on peale sooritust väsinud, siis eelistavad nad kõik intervjuudes lihtsamaid ja lühemaid küsimusi. Hea tulemuse järel meeldib noortele seda teistega jagada, halvema tulemuse korral nad meeleldi kaamera ees ei seisaks.

“Kui oled kurb, siis sa pead nagu võitlema nende emotsioonidega ja siis on keeruline neid sõnu leida või ennast kontrollida.” (NS3)

Niigi puuduliku analüüsiajaga ja keeruliste emotsioonidega on noorsportlasel veel raskem intervjuud anda. Eriti kuna tegu on noorte inimestega, kes ei pruugi veel osata nii hästi oma emotsioonidega toime tulla.

Intervjuudest tuli välja, et vestlusest ajakirjanikuga noorsportlased üldiselt ei keeldu, isegi kui tegu on olukorraga, kus pigem intervjuud anda ei tahaks. Mõni üksik oli korra elus intervjuust keeldunud. Ülejäänud tõid välja, et selline asi pole pigem viisakas ning antakse ära ikka igas seisundis. Samamoodi nagu ajakirjaniku eest ära jooksmine ja intervjuu edasilükkamine pole nende arust ka hea tegu. Vaatamata tulemusele või rahulolule tuleks intervjuu siiski ära anda ning põhjendused oma sooritusele leida, kirjeldab üks noorsportlastest.

“Kui sul läks võistlus hästi, siis sa oled ütleme selles mõttes pilves, et sul on adrenaliin kõvasti sees ja sul on nagu nii head emotsioonid, et siis on väga lihtne seda intervjuud anda. Kui sul läks halvasti, siis sa ikkagi hakkad mõtlema, et mida ma ütlen ja kuidas ma ütlen. Siin ongi see paralleel, kui sul läks nagu hästi, siis sa väga ei mõtle, sa lihtsalt vastad selle küsimuse ära. Kui läks halvasti, siis sa jälle mõtled nagu, mis ta võib küsida su käest. Ja siis enda peas nagu panna paika need vastused või mõtted, mis sa tahad edasi öelda.” (NS9)

Emotsioonid mängivad noorsportlaste peas suurt rolli, eriti intervjuu andmisel mõjutab see olukorda. Noorsportlane hakkab ajakirjaniku küsimuste peale mõtlema rohkem alles siis, kui ta pole oma sooritusel kindel või tunneb pettumust.

Kõik intervjuueeritavad noorsportlased olid varasemalt kokku puutunud sooritusjärgse intervjuuga. Mõne jaoks sisaldaski tema kogemus ainult vahetult pärast võistlust tehtud intervjuusid. Ühe mõttena tõid noorsportlased välja selle, et sooritusjärgseks intervjuuks on vähe aega reflekteerida ning emotsioonid on veel üleval. Samuti on jooksualadel võistlevad noorsportlased toonud välja, et peale sooritust vajavad nad kindlasti rohkem aega, et taastuda ja kaamera ette minna. Tehnilisemate alade sportlased tõid välja, et väsinud olekus on raske televaatajale oma ala spetsiifikat lihtsamalt selgitada.

“Ma ütleks võib-olla nüüd sellel suvel äkki toimunud intervjuu, kus ma olin EM-il, et isegi kui ma head tulemust sealt tegelikult ei teinud, siis ma hoidsin ennast väga hästi koos, emotsionaalselt. /-/ Ma võtsin endale aega, mõtlesin, et okei, ma istun siin lihtsalt viis minutit, arutan enda jaoks selle asja läbi tegelikult ja siis alles lähen sinna ja räägin nendega. Sama on tegelikult see, et sa ei saa olla valmis ka kõikideks küsimusteks. Vahepeal lihtsalt ongi see, et küsibki su käest mingi küsimuse ja sa lihtsalt oledki, et ma ei oskagi vastata ja siis ongi see hetk, kus uuesti mõtled, see kaks minutit ja lihtsalt vastadki.” (NS7)

Olukorras kus sportlasel on võimalik võtta endale enne intervjuud oma aeg, nad soovivad seda kasutada. Teisalt nägi noorsportlane, et intervjuuks valmis olla alati ei saagi, ajakirjanikud võivad üllatada.

Lisaks kirjeldatakse, et vahetult pärast sooritust on sportlaste tähelepanu ja mõtlemine endiselt seotud võistlusega äsja lõppenud võistlusega, mis võib tekitada keskendumisraskusi. Küsimustele vastamine läheb sellises hetkes mõne sportlase jaoks automaatseks, samal ajal kui teine võtab pikemaid pause ja soovib rohkem mõelda. Enamik sportlasi hakkab oma sooritust analüüsima alles intervjuu alasse jõudes. Varasemalt sellele liialt palju ei mõeldagi, kuna ollakse äsja lõpetanud oma soorituse, siis analüüsimine nii kiiresti noortel ei tule.

“Sa ei suuda kõige paremini mõelda, sest sa oled alles sellest sooritusest tulnud ja su pea ei tööta nii kiiresti.” (NS6)

Äsja soorituse lõpetanud noorsportlase keha ja vaim on veel suure tõenäisusega võistlusmomendis ning sealt välja tulemine võtab natukene aega. Sellisel hetkel ei ole noorte jaoks intervjuuküsimustele keskendumine kõige lihtsam ülesanne.

Veel tõi üks intervjuueeritav välja, et mõtleb intervjuud andes ka sellele, et mida teised inimesed või televaatajad tahaksid kuulda. Samuti ka sellele, mida ei taheta kuulda. Ta tõi samuti välja selle, et noorsportlasena on lihtsam intervjuusid anda, kuna sooritusel ei ole nii kõrgeid ootusi Eesti inimeste seas kui tipp sportlastel.

“Ongi see, et kui ma olen intervjuud andmas, on halvasti läinud, siis ma ei hakka rääkima nendest halvadest asjadest, sest ma tean, et see inimestele ei meeldi. Pigem ikkagi, kui keegi peaks küsima, siis ma hakkaks rääkima. “Eks ei ole midagi teha, aga näed, võistlus oli tore, ilus ilm oli, eestlasi nägin staadionil, onju. Oli väga äge võistelda teiste sportlastega.” Ma ei hakkakski üldse rääkima, mis mu probleemid on siis ütleme niimoodi.” (NS9)

Sellist teiste inimestega arvestamist intervjuu andmisel tõi välja ainult üks noorsportlane. Ülejäänute jaoks oli olulisem see, kuidas nad ise ennast intervjuu järel tundsid. Noorsportlaste isiklikud kogemused seoses sooritusjärgse intervjuuga on erinevad, kuid see eest on erinevad ka nende ettevalmistusviisid.

3.3 Ettevalmistus sooritusjärgseks intervjuuks

Noored kergejõustiklased sõnastasid ka oma vajadusi ettevalmistuseks. Ühe olulise mõttena tuli välja see, et noorsportlased sooviksid enne intervjuu algust natukene rohkem aega oma mõtete kogumiseks. Kuna analüüs sooritusest ei käi nii kiiresti noortel, kui ajakirjanikud eeldavad, siis sooviksid nad võtta mingi aja endale mõtlemiseks või isegi treeneriga arutamiseks, et saaks oma soorituse tagamaid paremini edasi anda.

“Võib-olla tund aega pärast võistlust oleks juba parem, sest siis oled saanud natuke rahuneda.” (NS3)

Paar teist noorsportlast tõid samuti välja, et enne intervjuud puhata tund või kaks oleks nende jaoks sobivam, kui kohe anda sooritusjärgset intervjuud. Selle ajaga jõuaksid nad taastuda võistlusest ja korrastada ka oma mõtteid. Noorsportlaste jutust ilmnas ka vajadus suuremale abile näiteks alaliidu poolt. Hetkel saavad meediateemalisi treeninguid noorsportlased, kes on kutsutud koondiselaagritesse. Noorsportlased, keda sinna ei kutsuta, jäävad hetkel kogu informatsioonist ilma, kuid vajaksid siiski tuge. Samuti soovivad mõned ka rohkem suunamist treeneri poolt või vähemalt seda aega, et enne intervjuud jõuaks treeneriga arutada. Noorsportlased tahaks rohkem läbi harjutada, et kuidas ajakirjanikega suhelda, kuidas paremini küsimustele vastata, millal on õige aeg intervjuust keelduda.

“Oleks hea, kui keegi õpetaks, kuidas vastata keerulistele küsimustele.” (NS6)

Sportlased toovad esile, et vajadus ettevalmistuse jaoks on oluline ka, sellepärast et hiljem oma ajakirjanduses öeldut kahetsema ei hakataks. Piisava ettevalmistusega saaksid noorsportlased tunda ennast kaamera ees enesekindlamalt. Samuti oleks hirm intervjuude ja olukordade valesti kirjeldamise ees väiksem. Ettevalmistus aitaks neil tunda ennast kindlamalt ka ebaseeldivates olukordades, samuti oskaksid nad oma õigusi rohkem kaitsta. Mõnel intervjuueeritaval noorsportlasel on oma karjääris ette tulnud olukordi, kus nad on kahetsenud enda välja ütlemisi.

“Kõige hullem on see, kui pärast loed ja mõtled, et miks ma seda ütlesin.” (NS3)

Vähemalt pooled noorsportlased mainisid, et on korragi elus oma sooritusjärgset intervjuud kahetsenud. Just sellepärast, et nad ei olnud varasemalt ettevalmistatud ja ei osanud selles olukorras tol hetkel toime tulla.

Sportlased nägid erinevalt, kust see tugi võiks tulla. Enamik pakkusid alaliitu, et saada sealt meediatreeningut ja soovitusi intervjuuolukorras käitumise kohta. Mõned soovisid nõuandeid

treenerilt. Tood välja ka intervjueri, kes võiks noortega suheldes mõelda ka nende olukorrale rohkem ning toetada seda noort. Ajakirjanikele heideti ette ka liiga pessimistliku suhtumist. Samuti on ka neid sportlasi, kes leiavad, et kõige suurem abi tuleb ikkagi neilt endilt. Eneseusk oli võtmesõnaks nii mõneski intervjuus.

“Ma arvan, et kõige suurem tugi peaks sul tulema iseendalt. Pead olema piisavalt enesekindel selles, mida sa välja ütled. Eks mul on olnud neid asju ka, et kui ütled midagi, siis mõtled hiljem, ma ütlesin midagi nii valesti, siis pärast hiljem saad aru, et tegelikult see ei olnud nagu midagi nii erilist. Pead olema enesekindel selles suhtes ja iseendasse uskuma. See ongi ma arvan, kõige suurem tugi ongi leida iseennast ja usaldada seda, mida sa välja ütled.” (NS5)

Intervjuudega üsna kogenud noorsportlane näeb, et peamine tugi tuleb siiski iseendalt. Samas ei ütleks ta ka ära teiste abist. Kõige suurem abi on ikkagi kogemused. Osa intervjueeritavatest noorsportlastest on saanud varasemalt meediatreeninguid koondiselaagrites või abi ja soovitusi treeneritelt. Need treeningud on aidanud neil intervjuulukordades paremini toime tulla. Mainitud meediatreeninguid andsid näiteks Tarmo Tiisler ja Juhan Kilumets Eesti Rahvusringhäälingust kui ka näiteks Merili Luuk Eesti Olümpiakomiteest. Kui Tiisler tegi noortele rohkem praktilise treeningu, siis teised möödusid rohkem loenguvormis. Seda töid välja ka noorsportlased, et enamik treeningute formaat on ikkagi loengud ja vähem tegevusi. Kilumets rääkis intervjuuks ettevalmistumisest ning andis ka soovitusi, et mida ja kuidas rääkida. Noorsportlased kirjeldasid meediatreeninguid kui vajalikke õppematerjale. Lisaks loengutele said nad seal mõned intervjuulukorrad läbi proovida ning samuti näha ka häid näiteid koolitajate poolt. Selliseid treeninguid korraldatakse alaliidu sõnul umbes aastase vahega. Noorsportlased ootavad sellistel treeningutel osalemiseks ikkagi survet väljastpoolt näiteks treeneritelt. Samuti saaksid treenerid noori rohkem suunata ka intervjuude andmisel ning nendega koos neid analüüsida, töid välja mõned noorsportlased. Need kes said intervjuude andmist koos treeneriga analüüsida, tundsid ennast ka hiljem ajakirjandusega suheldes enesekindlamalt.

“Ma ikkagi ütleks, et ma olen pigem kindlasti paremal järjel kui mõni teine noorsportlane, võib-olla lihtsalt selle kogemuse pärast juba, aga vaadates teisi enda vanuseid ja natuke nooremaid, siis kindlasti seda koolitust võib-olla peaks ikkagi natukene peale suruma ja rohkem tegema seda ja natuke niisugune iga aasta-kahe tagant, kasvõi üle kordama seda teemat, et mis meedia ikkagi on, mida nad tahavad meilt saada, mis ongi see minu õigus seal tegelikult olla, mida ma võiks seal rääkida.” (NS7)

Noorsportlane näeb, et ajakirjandusega seotud teemad võiks ettevalmistus laagrites korduda, kuna tunneb, kuidas paljudel teistel noorsportlastel jääb teadmistest puudu. Üle tuleks korrata sportlase enda õiguste teemad, kuidas ikkagi intervjuust keelduda ja mida seal üldse rääkida.

Noorsportlastega ajakirjanduse jaoks ettevalmistusest rääkides, kasutasid noorsportlased enamasti sõna “loeng”. Nende nägemus piirdub sellega, et kõik mis viitab koolitusele tähendab eelkõige loengut. Samamoodi oli ka alaliiduga vesteldes, ka nemad tõid esimesena välja loenguvormi, kuid täpsemal küsimisel tuli välja ka teistsuguseid vorme nagu töötoad ja intervjuutreeningud. Tihti aga ei käi praktiline harjutamine sõnastusest läbi, mis jätab ka noortele mulje, et tegu on ainult loengutega.

“Meie põhiline väljund on olnud, et meil toimub iga aasta Kääriku noortelaager, kus on siis U18, U20 ja U23 sportlased ka. Ja seal me oleme, no mitte päris iga aasta, aga niimoodi enam-vähem üle aasta. Ma vaatasin tagantjärele neid programme, oleme teinud neile loenguid või ettekandeid, kus siis on käinud rääkimas, kas mõni sotsiaalmeedia inimene, mõni ajakirjanik või muud moodi meediaga seotud inimene, kes siis annab neile niisuguseid nõuandeid, näpunäiteid, on olnud ka selliseid praktilisi töötubasid.” (alaliit)

Noorsportlasi, kes pääsevad noortekoondistesse valmistatakse ajakirjanduseks ette loengute või ettekannetega, kus räägivad erinevad inimesed. Need, kes koondisesse ei saa, jäävad ka ettevalmistusest ilma.

On ka neid sportlasi, kes intervjuudeks ette ei valmista ning näevad, et naturaalselt rääkides tuleb paremini välja. Tema näeb, et liialt analüüsides ja peas valmis mõeldes ei tule koge see intervjuu välja nii nagu võiks. Vabalt rääkides suudab ta edasi anda oma emotsioone ja räägib ausalt seda, mida ta tol hetkel mõtleb. Tema sõnul ei saagi intervjuuks ette valmistada, kuna iial ei tea, mida võidakse sinult küsida või kuidas sportlase sooritus üldse läheb. Teine sportlane näeb, et meediatreeningud võiksid olla internetis ning kiiresti läbitavad, mis ei nõuaks temalt liiga palju pühendumist. Põhilised protsessid ja nipid võiksid siiski olla mainitud. Kergejõustiku Liit tõi välja, et korraldavad meediatreeninguid koondiselaagrites umbes aastase vahega. Veel teevad nad ka enne suuremaid võistlusi infopäevi, kust käib samuti ajakirjandusega suhtluse teema läbi.

“EOK minu meelest teeb ainult nendele sportlastele selliseid koolitusi, kes kuuluvad sinna Team Estonia alla, et need on ikkagi juba need tipud. Noortele nad on teinud vist siis, kui toimub iga kahe aasta tagant see Euroopa noorte olümpiafestival, et siis nendele kes sinna koondisesse saavad, siis toimub ka mingisugune infopäev. /.../ Põhilised on jah, need meie enda korraldatud. Me oleme jaganud edasi näiteks, kui on tulnud mõnikord mõni niisugune netikoolitus või midagi sellist, et me oleme seda infot edasi saatnud, et kellel on huvi osaleda, et selliseid asju on olnud. Aga selliseid kohapealseid osalemisega ma väga palju ei tea.”
(alaliit)

Liiga palju muid treeninguid väljastpoolt alaliitu samuti noortele ei tule. Selle jaoks, et ajakirjanduse jaoks ennast ette valmistada tuleks saada koondisesse või arutada individuaalselt näiteks treeneriga.

Noorsportlased näevad, et ajakirjandusega suhtlemiseks võiks treeninguid olla, kuid nende arvates saaks neid läbida ka internetis. Samuti võiks ajakulu olla väiksem, et ei peaks kuhugi spetsiaalselt selle jaoks kohale sõitma. Üks noorsportlane tõi veel välja, et lisaks võiks ka

koolides rääkida rohkem ajakirjandusest ning seletada õpilastele nende õigusi. Põhiasjad saaks noorte sõnul läbida kiiremini ning liialt palju kordamist see ei vajaks.

“Võiks küll alaliit teha, aga teine küsimus, et kas ma viitsiks näiteks Käärikule kohale sõita selle jaoks? Mina mitte, aga kui on võimalus, siis veebis ära teha ja see olekski kiirem. Kui nad teevad kohapeal, siis minu meelest isegi nad ei salvesta seda. Nii et, kui nad pakuks mingit võimalust, siis ma tõenäoliselt selle vaataks. Selles mõttes mingid alustalad võiks ikkagi nagu läbi käia. Ma ei ole sellest teemast väga midagi kuulnud, et ma ei tea, mis need nii-öelda nagu must do või must do not do asjad on. Sellest saaks kindlasti kasu, ma ei oska öelda, kas mul nagu iga kord on vaja selle meeldetuletamist.” (NS7)

Noorsportlase jaoks on oluline, et meediatreeningud ei võtaks liiga palju aega ära treenimiselt, mis on nende jaoks siiski kõige olulisem. Samuti võiks läbi käia nendel treeningutel peamised pidepunktid ajakirjandusega suhtlemisel, kuid see noorsportlane kordamist näiteks ei vajaks.

Veel üks noorsportlane toob välja, et lisaks nendele koondiselaagri meediatreeningutele ta rohkem tuge ei vajaks. Tema näeb, et vaadates ka teiste sportlaste intervjuusid, saab õppida ka ise. Veel leiab ta, et jälgides, mis inimestele meeldib kuulda ja mida mitte, on samuti lihtsam oma vastuseid selle järgi koordineerida.

“Ei, ma ei tunne, et ma vajaks, sellepärast et ma ei usu, et spordireporter hakkab minu käest küsima riigi majanduslikku seisukohta.” (NS9)

Noorsportlane näeb siin ettevalmistuse vajadust, vaid keeruliste küsimuste olukorras. Nii kaua kui neid ei tule, ei näe ta ka mõtet ennast rohkem ette valmistada.

Noorsportlased on kogenud erinevaid intervjuuolukordi ning valmistuvad selleks kogemuseks samuti ette erinevalt. Nad näevad, et tuge intervjuudeks ettevalmistumisel võiks saada kõigilt, kellega selles olukorras kokku puututakse ehk treeneritelt, alaliidult, ajakirjanikelt ja ka kodustelt toetajatelt.

4. JÄRELDUSED JA DISKUSSIOON

Selles peatükis vastan uurimisküsimustele ning teen järeldusi silmapaistvamates teemades.

4.1 Kuidas kirjeldavad noored kergejõustiklased (kogetud ja vahetuid) intervjuerimisolukordi soorituse järel?

Tulemuste peatükist selgus, et noorsportlased omavad selle intervjuuformaadi kohta erinevaid arvamusi. Intervjuu kogemus on sõltuvalt noorsportlasest üsna individuaalne. Kõik intervjueritavatest olid kogenud sooritusjärgse intervjuu andmist, seega said nad oma mõtteid hästi jagada. Nende kirjeldused olid üsna erinevad. Mõned rääkisid kogu sellest protsessist nagu paratamatusest, et see käib lihtsalt selle sportlaskarjääri juurde, mis on ka tõsi. Profisportlastel tuleb selliste asjadega tegeleda samuti isegi kui see pole meelistegevus, sellepärast on ka hea noori varakult harjutama hakata. Mõni teine sportlane tõi välja, kuidas intervjuu andmine on pigem ebameeldiv, kuid kõik nad nõustusid, et ära tuleb teha ikka. Vahetut intervjuerimisolukorda peale võistlust kutsutakse sooritusjärgseks intervjuuks, mis on kergejõustikuvõistlustel üsna tavaline protsess. Spordiülekandele või uudistesaaatele annavad lisaväärtusi intervjuud, mis tehakse mõne sportlase või treeneriga, kas enne või peale nende sooritust (Hedrick, 2000: 162; Koskela, 2011: 27).

Noorsportlased töid sooritusjärgse intervjuu olulise välja selles, et see on näiteks välismaal võisteldes esimene koht, kus nende perekond, fännid ja teised näevad ära nende emotsioonid ja tunded peale võistlust. Seda kinnitas ka teoreetiline raamistik, ehk sooritusjärgne intervjuu toimib sidujana sportlaste, ajakirjanike ja publiku vahel, muutes võistleja isikliku kogemuse ja vaatenurga ajakirjanduse vahendusel jagatud emotsionaalseks kogemuseks (Wilton, 2021).

Nii mõnedki sportlased tõid sooritusjärgse intervjuu puhul välja emotsionaalsuse aspekti. Nad tõid välja, et intervjuuks mitte valmistumine laseb neil kaamera ees olla piisavalt emotsionaalne. Samuti rääkisid kõik intervjuueeritud noorsportlased, kuidas võistluse tulemus mõjutab nende emotsionaalset seisundit ka intervjuu ajal. Mitte oodatava tulemuse korral on noortel kaamera ees raskem emotsioone tagasi hoida ja keskenduda. Samal ajal peale head võistlused on ka emotsioonid positiivsemad ja intervjuud tulevad paremini välja, kuna närvi on vähem.

Nagu noorsportlased rääkisid siis sooritusjärgsed intervjuud toimuvad kohe peale võistluse lõppemist, mis tuli välja ka teooriapeatükis (Wilton, 2020). Samuti tuli nii minu intervjuudest välja, et sportlastel ei ole peale sooritust ja enne intervjuud piisavalt aega oma võistluse üle reflekteerida (Wilton, 2021; Koskela, 2011: 27).

Nii mõnigi noor tõi välja, et kohe peale võistlust toimuv intervjuus on väga raske keskenduda, sest keha on väsinud ja veel võistlusvaimus. Samuti eelistaksid nad võtta natukene rohkem aega peale sooritust, et taastuda ja alles siis hakata järeldusi tegema oma võistlusest. Vahel tuleb intervjuu aga nende jaoks nii kiiresti, et nad ei jõuagi oma sooritusele järgi vaadata ja siis jäävad vastused üsna lühikeseks ja analüüs puudulikuks. Samal ajal püüavad ajakirjanikud koguda sportlaselt vahetut emotsiooni, mis ei võimaldagi noorsportlaste jaoks piisavat aega oma sooritust analüüsida. Intervjuu ajal siiski toimub soorituse analüüs, kuid selle kvaliteet pole päris see, mis võiks olla.

Kõige rohkem tuli noorsportlastega jutuks ning mida mainis iga intervjuueeritav oli see, et sooritusjärgse intervjuu kogemus sõltub kõige rohkem sooritusjärgse rahuloluga. Nad kirjeldasid, mida paremini võistlus läks, seda lihtsam oli ka intervjuud anda, kuna tuju oli hea, vastused tulid kergemalt, sest närvi polnud sees. Kehvema soorituse järel oli ajakirjanikega raskem suhelda, sest noorsportlased pidid rohkem analüüsima ja mõtlema, mida täpselt vastata. Intervjuudes tuli välja ka olukordi, kus emotsiooni pealt olid noorsportlased öelnud mõtteid,

mida nad tegelikult avaldada ei tahtnud, seda kinnitavad ka teoreetilised lähtekohad, et intervjuueeritavad võivad tihti avalda arvamust emotsiooni pealt, mida nad peale soorituse analüüsimist näiteks ei ütleks (Toney, 2013: 46).

Enamik sportlasi tõi intervjuudes välja, et ajakirjandusega suhtlus on paratamatu ning seda tuleb lihtsalt teha. Mõne jaoks on tegu aga üsna ebameeldiva kogemusega. Ajakirjanikega suhtlus või noortes tekitada ärevust ning pingeid, kuna liialt palju kogemust neil veel ei ole. Seda kinnitab ka teooriapeatükk, et sportlase ja ajakirjanduse suhe võib olla pingeline ja stressirohke (Kristiansen ja Broch, 2013). Mõnel juhul võib sportlaste jaoks ajakirjandusega suhtlus kaasa tuua ka hirme ja ärevust (Kristiansen ja Broch, 2013). Samuti tundsin enamik noorsportlasi, et intervjuu andmine tekitab survet ning niisama lihtsalt ajakirjanikele ära ei öelda.

4.2 Kuidas sõnastavad noored kergejõustiklased oma riskid ja võimalused sooritusjärgseks intervjuuks ettevalmistudes?

Noorsportlased jaotusid intervjuuks ettevalmistumise teemal kaheks. Esmalt selgusid need, kes on varasemalt läbinud mõnda ettevalmistustreeningut, mida Kergejõustikuliit on korraldanud. Teisele poole jäid need, kes on pidanud hakkama saama ilma varasema ettevalmistuseta. Üheksast intervjuueeritavast oli meediateemalisi treeninguid varasemalt saanud kuus noorsportlast. Nemad kirjeldasid neid treeninguid vajalikena. Mõned neist nägid, et vajaksid tuge ka edaspidi, teised tundsid, et nad on juba piisavalt ettevalmistatud, et ajakirjandusega hästi suhelda. Järeldada saab tulemustest seda, et vajadus tuge saada on olemas kuid erinevas vormis sõltuvalt noorsportlasest. Kui inimesed noorsportlase ümber ei näe, et ajakirjandusega suhtlemiseks võiks noorsportlasi natukene ette valmistada, siis ei pruugi ka see noorsportlane näha vajadust enda arendamiseks ka väljaspool oma spordiala spetsiifikat. Sellises olukorras võib ka alaliit pakkuda meediatreeninguid ja teha kõike, aga kui noorsportlane ei tunne vajadust, siis pole sellest lõpuks mingit kasu. Nagu intervjuudest välja tuli, siis mõne noore

kergejõustiklase jaoks jääb intervjuude andmine kaugeks ja ta ei näegi, et mis kasu sealt talle kui sportlasele võib tulla. Seega ei ole ta ka võimeline oma ootusi sõnastama. Need, kes selle kasufaktori ära tunnevad, saavad võimalusi mida sooritusjärgne intervjuu võib pakkuda, ehk oma kuvandi aktiivne loomine ja hoidmine. Noored kergejõustiklased, keda intervjuerisin, väljendasid ka seda, et peale rasket võistlust intervjuus enda emotsioonide hästi koos hoidmine on mõjus võimalus näidata vaatajatele oma mentaalset tugevust. Noorsportlaste ootused ettevalmistusele on madalad, kuna nende ettekujutus praktilisest treeningud on piiratud, sest ka alaliit rõhutab meediakoolituse reklaamides sõnastuses pigem loenguvormi. Sellist intervjuudeks ettevalmistuse ja infopäevade teemat kinnitavad ka töö teoreetilised lähtekohad, et paljud spordiorganisatsioonid või alaliidud pakuvad enne suuremaid võistlusi meediatreeninguid, et juhendada sportlasi ajakirjandusega suhtlemisel (Reynolds, 2006).

Kes ja kuidas vastutab noorte kergejõustiklaste sooritusjärgseks intervjuuks ettevalmistuse eest?

Noorsportlasi on jätkuvalt vaja ajakirjandusega suhtlemiseks ette valmistada, kuid inimesi või organisatsioone, kes saaksid selle eest vastutada on mitmeid. Ühelt poolt teeb alaliit koondiselaagrites noortele aastase vahe järel meediakoolituse, kuid need on enamasti loenguvormis. Teisalt tunnevad noorsportlased, et nad peavad intervjuude poolega ise hakkama saama ning vaid nemad ise saavad endale toeks olla.

Noored kergejõustiklased näevad, et lisaks alaliidu korraldatud treeningutele saaks intervjuudeks valmistumisel tuge küsida ka treenerilt. Nad kirjeldasid oma juhendajaid, kui kogunud treenereid, kes on varemgi ise intervjuusid andnud, seega võiksid nad selletemalisi nõuandeid anda ka oma sportlastele. Eelkõige teemal, kuidas intervjuust keelduda või mingitele kindlatele küsimustele mitte vastata.

Noorsportlase vaade (sooritusjärgsetele) intervjuudele sõltub ka sellest kuidas tema ümber seda mõtestatakse. Kui inimesed, kes peaksid vastutama noorte ettevalmistuse eest ka suhtluses ajakirjandusega, ei näe selle olulisust, siis ei taju selle võimalusi ka noorsportlased ise.

Noorsportlased ootavad alaliidu poolt ettevalmistusel abi, kui pakkusid välja ka näiteks veebisillana lahendatud meediakoolitusi, kuna siis nad ei peaks ette võtma sõitu Käärikule ning säästaksid enda füüsilise treenimise jaoks rohkem aega. Samuti võimaldaks see neil läbida koolitust omas tempos. Sel juhul jääks puudu küll tagasisidest ja läbi harjutamisest.

Ainult noorsportlase enda tahtmisest intervjuusid anda ei piisa, neil jääb siiski puudu kogemustest, et kuidas keerulisemates intervjuu olukordades hakkama saada. Selle jaoks pakub alaliit neile koolitusi, kuid arutada saaks ka oma treeneriga ja tagasisidet küsida ka ajakirjanikult. Ühtsem arusaam noorsportlaste, treenerite ja alaliidu jaoks meediasuhtluse olulisusest aitaks noorsportlastel ka sellele ettevalmistusele rohkem keskenduda ja teadlikult end arendada.

4.3 Diskussioon

Siin avan enda mõtteid seoses ilmnunud tulemuste ja järeldustega minu töös ning annan ka edaspidiseks mõned soovitusel nii noorsportlastele, alaliidule kui ka ajakirjanikele, et kõigi omavaheline koostöö saaks olla veel efektiivsem ja noorsportlased annaksid sisukamaid sooritusjärgseid intervjuusid, mis on lõpuks ka neile endale kasulik. Sooritusjärgsete intervjuudega saavad noorsportlased lähemal enda kaasaelajatele ning kasutada võimalust, et silma jääda ka potentsiaalsetele toetajatele.

Tänapäeva spordiajakirjanduses on sportlase emotsioon kui oluline toode, mis loob väärtust sportlase enda kuvandile ja nähtavusele. Viimasel sajandil on spordiajakirjandus muutunud selliseks, kus nii sportlased kui ka ajakirjanikud vajavad üksteist (Trunčeka, 2022; Kristiansen jt, 2017). Mõlemad osapooled saavad üksteisega suhtlusest kasu, kui ajakirjanikud saavad oma loo jaoks sisendi, siis sportlased saavad olla ajakirjanduses esindatud (Trunčeka, 2022). Sportlased peaksid olema teadlikud, kuidas ajakirjanduses figureerimine neile kasulik on. Noorsportlaste puhul mõjutab seda seisukohta ümbritsevate inimeste arvamus nagu treenerid ja alaliidu töötajad. Ajakirjanduses on noorsportlastel edukalt võimalik kujundada endale kuvand ning saada juurde toetajaid ja fänne. Hea näide on Eesti laskesuusakoondis, kes annavad intervjuusid peaaegu iga võistluse järel. Isegi kui ei lähe kõige paremini, siis on nad vahetu ja eduka figureerimise tagajärjel ajakirjanduses kasvanud seda ala eestlaste südames ning toonud sporti juurde hulgaliselt fänne ja toetajaid.

Võistluse õnnestumine või ebaõnnestumine sportlase jaoks, mõjutab intervjuu häälestust. Selle mõtte tõid intervjuus välja kõik noorsportlased, kellega rääkisin. Samuti mõjutavad emotsioonid ka sportlase väljaütlemisi, mida kinnitab ka teooriapeatükk. Intervjueeritavad võivad tihti intervjuus avalda arvamust emotsiooni pealt, mida nad peale soorituse analüüsimist uuesti ei ütleks (Toney, 2013: 46). Samas on noorsportlastel õigus ka keelduda intervjuust või teha seda endale sobival ajal. Minu poolt intervjueeritud noorsportlased varem intervjuust keeldunud ei olnud, kuid oma kuvandi hoidmiseks peaks ka intervjuust keeldumine liiga emotsionaalsel hetkel olema täiesti tolereeritav.

Keeleteadlane Caldwell (2009) selgitas, et intervjuu tooni neutraalsena hoidmine võimaldab sportlastel oma tunnetest vabamalt rääkida, ning ta ei karda öelda midagi sobimatut, mis võiks kahjustada tema kuvandit. Sportlaste kuvandi kujunemisel mängib olulist rolli teadlik ajakirjandusega suhtlemine, kus õige käitumine aitab suurendada tema tust, samas kui ajakirjanduskohustused võivad tekitada ärevust.

Kui noorsportlase jaoks mõjutab intervjuu häälestust tema võistlusel tehtud tulemus, siis vaataja ootus tegelikult ei muutu. Nemed ootavad ikkagi emotsiooni ja põhjendusi, et miks läks hästi või halvasti. Seda kinnitavad ka varasemad uuringud, kus mainitakse, et kuna vaatajad saavad sportlase edu või ebaõnnestumise kohta teada ajakirjanduse vahendusel, siis kujundab see sageli ka nende arusaama sellest, mida eduks või läbikukkumiseks peetakse (Kristiansen jt, 2011). Noorsportlane saab mainekujunduse aspektist rääkida ka kehvast sooritusest kui tugevast pingutusest inimlikult ja siiralt ning seeläbi teenida mõne uue fänni, toetaja või tugevdada sidet harjumuspäraste kaasaelajatega.

Vastupidiselt saab intervjuu tonaalsuse seada paika ka ajakirjanik. Tanel Rungi (2017) tõi bakalaureusetöö tulemustes välja, et ERR sporditoimetuse intervjuueerijad kipuvad meelevaldsete eeldustega kogu intervjuu protsessi häälestama. Seega mõjutavad ajakirjaniku küsimused samuti intervjuu kulgu ja tonaalsust lisaks sportlase rahulolule sooritusest. Seda kinnitab ka varasem uuring, et just intervjuueerija küsimused määravad üldjuhul intervjuu teemad, samuti on just intervjuueerija see, kes otsustab, millal intervjuu lõpeb (Clayman ja Heritage, 2002). Niisiis on oluline ka vastajal olla teadlik erinevatest küsitlemis- ja vastamistehnikatest, et liigsuunamist ära tunda ning vajadusel osata tonaalsust korrigeerida.

Noorsportlastel on puudu aga ka analüüsioskusest oma soorituse järel. Intervjuu peale võistlust tuleb üsna kiiresti ning sportlasel tihti pole aega enne treeneriga arutada ning seetõttu jääb analüüs ka ajakirjanikuga suheldes pealiskaudseks. Seda kinnitavad ka varasemad uuringud, kuna sooritusjärgne intervjuu toimub üsna kiiresti ja sportlastel pole piisavalt aega reflekteerida oma võistluse üle, siis neilt ei küsita sügavamat analüüsi, pigem uuritakse lihtsalt arvamusi ja tundeid (Wilton, 2021; Koskela, 2011: 27). Niisiis saavad nii noorsportlased kui ka ajakirjanikud sooritusjärgsetes intervjuudes teadlikult keskenduda võistluse samm-sammulisele iseloomustamisele, et võistlust jälginud kaasaelajad kuuleksid soorituse lahtimõtestamist kõige vahetumalt allikalt endalt.

Emotsionaalsema kontakti loomist ja soorituse lahtimõtestamist on võimalik harjutada ning selle jaoks pakub Kergejõustikuliit ka meediakoolitusi. Samas kui sportlane ajakirjanduses figureerimise kasulikkust ära ei tunneta või pole survet treenerilt ja alaliidult, siis jooksevad ka need treeningud mööda külge maha. Ilma positiivse kajastuseta ajakirjanduses selgeks tegemisest sportlase jaoks tunduvad nii intervjuud kui ka ettevalmistus nendeks pigem tüütu kohustusena.

Sportlaste meediapädevus kujuneb eelkõige praktilise treeningu, mitte loengul põhineva õpetuse kaudu. Nagu varem mainitud mõjutab sportlase jaoks intervjuu tonaalsust tema rahulolu võistlusest. Nii võib olla kui sportlane on vähe kogenud. Hea tulemuse järel ollakse jutukad ning intervjuu andmine tuleb hästi välja, kehvema võistluse järgselt on ajakirjandusega suhtlus jällegi ebamugav. Selliseid olukordi saaks, aga läbiproovida, kui muuta koolituste vorm loengult treeningule. Kuna intervjuueeritud noorsportlased olid ebakindlad olukordades, kus ei teatud, kui detailselt rääkida, mida mitte rääkida ning kuidas kehva sooritust kommenteerida, siis ka seda kõik saaks treeningul professionaalse ajakirjanikuga läbi harjutada. Lihtsalt loengus kuulamine ei pruugi sportlasele midagi kaasa anda. Organisatsiooni- ja tööpsühholoogid Latham ja Budworth (2006) näitasid oma uuringus, et intervjuuks ettevalmistav treening arendab vastaja verbaalseid oskusi, mis väljenduvad selgemas ja struktureeritumas eneseväljenduses intervjuu käigus. Varasemaid uuringuid on küll spordivaldkonnast väljas, kuid siiski on leitud, et intervjuutreening aitab vastajatel vormistada paremaid ja selgemaid vastuseid intervjuu ajal (Tross ja Maurer, 2008).

Noorsportlasi, kes on juba niigi alamotiveeritud ajakirjandusega suhtlema, neid ei püüa seda parandama vaid teavitava funktsiooniga infopäevaga. Nende jaoks peaks olema silme ees kogu see treening, et päriselt näha, mis tagajärjed võivad olla. Seda kinnitavad ka varasemad uuringud. Sportlased vajavad ajakirjandusega suhtlemisel teatud isikuomadusi ja oskusi, mis võimaldavad neil tulla toime nii ajakirjandusega kaasnevate võimaluste kui ka sellest tulenevate nõudmistega (Kristiansen jt, 2011). Samuti on varasemalt uuritud, et ajakirjandusega suhtlemisel kujundada endale hea kuvand, tuleb sportlastel aru saada, kuidas ajakirjandusega

suhelda ning praktiseerida seda ka kaamera ees (Akranglyte jt, 2020; Kristiansen jt, 2017). Samas noorsportlase jaoks, kes ei mõista ajakirjanduse potentsiaalset võimendavat või hoopiski pisendavat mõju nende karjäärile, peaks kogu meediatreeningute protsess olema laiem, mis paneks neid läbi harjutamise mõistma meediatähelepanu olulisust, lisaks ka oskusele toime tulla riskidega ja teadlikumalt ära kasutada võimalusi, mida sooritusjärgse intervjuu andmine võimaldab.

Töö eesmärgist ja tulemustest tulenevalt saab väita, et kui kõik osapooled ei ole üheselt motiveeritud, siis tuleks meediakoolituste kasulikkust tõsta. Noorsportlased saaksid parandada enda oskusi ajakirjandusega suhtlemisel ikka kordustearvu suurenemisega (Powell jt, 2022). Samuti saaks treeneriga arutada ka ajakirjanduses figureerimise kasulikkusest ning intervjuu andmise võimalustest isegi kehvema soorituse järel. Nagu oma võistlusele tehakse järelanalüüs, siis sama võimalus on noortel teha ka oma intervjuudega ning seda samuti näiteks koos treeneriga. Alaliidul läbi mõelda oma treeningute viis, kuidas oleks noortele kõige efektiivsem, et tunnetaks kohest kasu ka see sportlane, kes ajakirjandusega suhtlust näeb tüütu kohustusena. Samuti mugavus noorsportlastele ka logistiliselt, sest nagu tööst selgus, siis eraldi kohale tulemise jaoks nad aega võtta ei taha. Lisaks saaks rohkem püüda ka treenereid meediasuhtlusest oma noorsportlastega rääkima, et nad saaks aru, mis võimalus see neile tegelikult on. Treeneritel on noorsportlastega rohkem kokkupuudet kui ajakirjanikel ja alaliidul, nemad saavad esimesena mõjutada seda, kuidas noored kergejõustiklased ajakirjandust ja selle kasulikkust näevad. Seega, peaksid treenerid noorsportlastele selgitama ja julgustama neid kasutama meediatähelepanu, kui olulist võimalust nende karjäärile. Ajakirjanikud, kes annavad meediakoolitusi võiksid läbi mõelda, et mis vormis on nende kohtumine kõige kasulik. Alaliit sõnastab meediakoolitusi eelkõige loenguna, kuid peaksid koolitajatelt küsima rohkem praktilisi treeninguid. Samuti tuleks noorsportlasi suunama osalema meediatreeningutel, isegi kui see protsess võib nende jaoks olla ebamugav.

KOKKUVÕTE

Oma bakalaureusetöös uurisin, kuidas noored kergejõustiklased kirjeldavad vahetult pärast sooritust antavate intervjuude kogemusi ning millist ettevalmistust nad selleks vajavad. Teema on oluline, kuna noorsportlased puutuvad ajakirjandusega kokku juba varases eas ning intervjuud mõjutavad nii nende avalikku kuvandit kui ka emotsionaalset heaolu. Töö eesmärk oli kaardistada noorte sportlaste kogemused, riskid ja võimalused seoses sooritusjärgsete intervjuudega ning uurida, kes vastutab nende ettevalmistamise eest sooritusjärgseteks intervjuudeks.

Töö viisin läbi kvalitatiivse uurimismeetodiga, kasutades poolstruktureeritud intervjuusid. Intervjueerisin üheksat 19–22-aastast noort kergejõustiklast, kellel oli varasem kogemus sooritusjärgsete intervjuude andmisega, ning lisaks üht Eesti Kergejõustikuliidu esindajat. Andmete analüüsimiseks kasutasin kvalitatiivset sisuanalüüsi, kus moodustused kategooriad riskide, võimaluste ja ettevalmistuse kohta. Valim oli eesmärgipärane, kuna uuringusse kaasasin just need noorsportlased, kelle kogemus sobis uurimisteamiga.

Tulemustest selgus, et noorsportlaste kogemused sooritusjärgsete intervjuudega on erinevad. Osa sportlasi peab intervjuusid tavapäraseks spordi osaks, kuid paljude jaoks on need siiski ebamugavad ja emotsionaalselt koormavad. Kõige keerulisemaks peeti asjaolu, et intervjuud toimuvad kohe pärast võistlust, kui sportlane on füüsiliselt väsinud ja emotsionaalne ega ole jõudnud oma sooritust veel analüüsida. Kehva tulemuse järel sooviti intervjuud võimalikult kiiresti lõpetada või seda vältida, samas kui hea tulemuse korral oldi avatumad ja jutukamad. Lisaks tõid noorsportlased välja vajaduse praktiliste meediatreeningute järele, kus saaks intervjuuolukordi läbi mängida ja oma esinemisele tagasisidet.

Leian, et noorsportlaste ettevalmistus meediaga suhtlemiseks vajab süsteemsemat lähenemist nii treenerite kui ka alaliitude poolt. Noorsportlased kinnitasid, et ajakirjandusega seotud pinged võivad mõjutada nende enesekindlust eriti siis, kui on põgus varasem kogemus. Lisaks ei tunne noorsportlased olukordades ära meediatähelepanu kasulikkust ja võimalusi nende karjäärile. Kui treenerid, alaliit ja inimesed noorsportlase ümber ei rõhuta intervjuude andmise kasulikkust, siis ei kasuta seda võimalust ära ka noorsportlane ise. Samuti tuli välja, et praktilised meediatreeningud aitaksid noortel intervjuuolukordades enesekindlamalt toime tulla ja paremini oma mõtteid väljendada. Kokkuvõttes jõudsin järeldusele, et sooritusjärgsed intervjuud on noorsportlaste jaoks oluline, kuid sageli alahinnatud osa tippspordist ning teadlik ja harjutamispõhine ettevalmistus aitaks vähendada riske ja tõhusamalt kasutada võimalusi, mida sooritusjärgne intervjuu võimaldab.

SUMMARY

In my bachelor's thesis, I explored how young track and field athletes describe their experiences of giving interviews immediately after competition and what kind of preparation they require for such situations. This topic is significant because young track and field athletes in Estonia encounter the media from an early age, and interviews can influence both their public image and their emotional well-being. The aim of the study was to examine young athletes' experiences, as well as the risks and opportunities associated with post-performance interviews, and to investigate who bears responsibility for preparing them for these interview situations.

The study was conducted using a qualitative research design based on semi-structured interviews. I interviewed nine young track and field athletes aged 19 - 22 who had previous experience of giving post-performance interviews, as well as one representative of the Estonian Athletics Association. The data were analysed using qualitative content analysis, through which categories related to risks, opportunities, and preparation emerged. A purposive sampling strategy was applied, as the study specifically included young athletes whose experiences were relevant to the research topic.

The findings indicated that young track and field athletes' experiences of post-performance interviews vary considerably. Some athletes regarded interviews as a natural part of sport, while for many they were still perceived as uncomfortable and emotionally demanding. The most challenging aspect was identified as the fact that interviews take place immediately after competition, when young athletes are physically exhausted, emotionally affected, and have not yet had sufficient time to reflect on their performance. Following a poor result, young athletes often wished to end the interview as quickly as possible or avoid it altogether, whereas after a successful performance they tended to be more open and talkative. In addition, the participants highlighted the need for practical media training that would allow them to rehearse interview situations and receive feedback on their performance.

I find that preparing young athletes for media communication requires a more systematic approach from both coaches and sports federations. The participants confirmed that media-related pressures can affect their self-confidence, particularly when they have only limited prior experience. Furthermore, young athletes do not always recognise the potential benefits and career opportunities that media attention may offer. If coaches, sports federations, and the people surrounding a young athlete fail to acknowledge the value of post-performance interviews, athletes themselves are also less likely to make use of these opportunities. The findings further suggest that practical media training could help young athletes handle interview situations with greater confidence and express their thoughts more effectively. In conclusion, I found that post-performance interviews constitute an important, yet often underestimated, aspect of elite sport for young athletes, and that conscious, practice-based preparation could help reduce risks and enable athletes to make more effective use of the opportunities such interviews can provide.

KASUTATUD KIRJANDUS

Abrahams, I. ja Millar, R. (2008). Does Practical Work Really Work? A study of the effectiveness of practical work as a teaching and learning method in school science.

International Journal of Science Education, 30(14), 1945–1969.

<https://doi.org/10.1080/09500690701749305>

Akranglytė, G., Andriukaitienė, R. ja Bilohur, V. (2020). Formation of character and image of sportsman as a competitive advantage in mass media. *Human Studies*, 2, 115–136.

<https://doi.org/10.26661/hst-2019-2-79-08>

Beilmann, M. (2025). Kvantitatiivne ja kvalitatiivne uurimisviis. Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. Kasutatud 15.11.2025, <https://samm.ut.ee/kvantitatiivne-ja-kvalitatiivne-uurimisviis/>

<https://samm.ut.ee/kvantitatiivne-ja-kvalitatiivne-uurimisviis/>

Beilmann, M. ja Rämmer, A. (2025). Valimi moodustamine. Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. Kasutatud 15.11.2025, <https://samm.ut.ee/valimi-moodustamine/>

Birkner, T. ja Nölleke, D. (2016). Soccer players and their media-related behavior: A contribution on the mediatization of sports. *Communication & Sport*, 4(4), 367–384.

<https://doi.org/10.1177/2167479515588719>

Caldwell, D. (2009). “Working your words”: Appraisal in the AFL post-match interview. *Australian Review of Applied Linguistics*, 32(2), 13.1–13.21. <https://doi.org/10.2104/ara10913>

Clayman, S. ja Heritage, J. (2002). The news interview: Journalists and public figures on the air. *Cambridge University Press*. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511613623>

Deninger, D. (2022). Live sports media: *The what, how and why of sports broadcasting* (2nd ed.). Routledge.

De Waele, A., Claeys, A.-S. ja Opgenhaffen, M. (2020). Preparing to face the media in times of crisis: Training spokespersons' verbal and nonverbal cues. *Public Relations Review*, 46(2), 101871. <https://doi.org/10.1016/j.pubrev.2019.101871>

Eesti Kergejõustikuliit (2025a). TV10 Olümpiastarti. Kasutatud 23.05.2026, <https://www.ekjl.ee/tv10os/>

Eesti Kergejõustikuliit. (2025b). Vanuseklassid. Kasutatud 27.11.2025, <https://www.ekjl.ee/organisatsioon/kergejoustikuklubid/vanuseklassid/>

Eljand-Kärp, V. ja Harro-Loit, H. (2020) Journalists interviewing elite athletes: Dumb answers or bad questions?. *Catalan Journal of Communication & Cultural Studies*. 12 (1). https://doi.org/10.1386/cjcs_00015_1

Freeman, S., Eddy, S. L., McDonough, M., Smith, M. K., Okoroafor, N., Jordt, H. ja Wenderoth, M. P. (2014). Active learning increases student performance in science, engineering, and mathematics. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 111(23), 8410–8415. <https://doi.org/10.1073/pnas.1319030111>

Gauntlett, D. (2008). Media, gender and identity: An introduction. *Routledge*. <https://doi.org/10.4324/9780203939918>

Hedrick, T. (2000). *The art of sportcasting: How to build a successful career*. South Bend: Diamond Communications.

Horky, T. ja Stelzner, B. (2013). Sports journalism and mediatization. K. Lundby (toim), *Handbook of mediatization of communication* (lk 117–134). De Gruyter Mouton.

Kalmus, V. (2015). Kvalitatiivne sisuanalüüs. A. Masso, V. Kalmus, A. Masso, ja M. Linno (toim), *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. <https://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys/>

Kluger, A. N., ja Itzhakov, G. (2023). Defining listening: Can we get rid of the adjectives? *Current Opinion in Psychology*, 52, 101639. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2023.101639>

Kolb, David. (1984). *Experiential Learning: Experience As The Source Of Learning And Development*. Prentice-Hall

Koskela, H. (2011). Constructing knowledge: Epistemic practices in three television interview genres. *University of Jyväskylä*, 26 november . Kasutatud 28.10.2025, https://jyx.jyu.fi/jyx/Record/jyx_123456789_37026

Kovacs, A. ja Doczi, T. (2020). Elite athletes and media appearances: opportunity or obligation?, *Sport in Society*, 23:7, 1136-1145, <https://doi.org/10.1080/17430437.2019.1599861>

Kristiansen, E., Abrahamsen, F. E. ja Pedersen, P. M. (2017). Media behavior in sport. C. R. D. Wagstaff (toim), *The organizational psychology of sport: Key issues and practical applications* (lk 193–213). Routledge.

Kristiansen, E. ja Broch, T. B. (2013). Athlete-media communication: A theoretical perspective on how athletes use and understand gendered sport communication. P. M. Pedersen (toim), *Routledge handbook of sport communication* (lk 97–106). Routledge.

Kristiansen, E. ja Hanstad, D. V. (2012). Journalists and Olympic athletes: A Norwegian case study of an ambivalent relationship. *International Journal of Sport Communication*, 5, 231–245. <https://doi.org/10.1123/ijsc.5.2.231>

Kristiansen, E., Hanstad, D. V. ja Roberts, G. C. (2011). Coping with the media at the Vancouver Winter Olympics: “We all make a living out of this”. *Journal of Applied Sport Psychology*, 23(4), 443–458. <https://doi.org/10.1080/10413200.2011.598139>

Laherand, M.-L. (2008). Kvalitatiivne uurimisviis. Infotrükk.

Latham, G. P. ja Budworth, M. H. (2006). The effect of training in verbal self-guidance on the self-efficacy and performance of Native North Americans in the selection interview. *Journal of Vocational Behavior*, 68, 516–523. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2005.08.003>

Li, B., Scott, O. K., Naraine, M. L. ja Ruihley, B. J. (2021). Tell me a story: Exploring elite female athletes’ self-presentation via an analysis of Instagram stories. *Journal of Interactive Advertising*, 21(2), 108–120. <https://doi.org/10.1080/15252019.2020.1837038>

Li, B., Scott, O., Sharpe, S., Stokowski, S. ja Zhong, Q. (2022). Patriot, expert, or complainer? Exploring how athletes express themselves at Olympic Games’ press conferences. *Sport Marketing Quarterly*, 31(3), 228–238. <https://doi.org/10.32731/SMQ.313.0922.05>

McNaughton, D., Hamlin, D., McCarthy, J., Head-Reeves, D., ja Schreiner, M. (2007). Learning to listen: Teaching an active listening strategy to pre-service education professionals.

Topics in Early Childhood Special Education, 27, 223–231.
<https://doi.org/10.1177/0271121407311241>

Morozova, M., Fasolko, T., Poliuha, V., Veselska, L., ja Bagration, Karina. (2022). Training communication and conflict resolution soft skills in students. *Apuntes Universitarios*. 12. 236-252. <https://doi.org/10.17162/au.v12i3.1113>

Pereira, M., Meng, H. ja Hone, K. (2021). Prediction of Communication Effectiveness During Media Skills Training Using Commercial Automatic Non-verbal Recognition Systems. *Frontiers in psychology*, 12, 675721. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.675721>

Pradeep, L. (2014). *Radio and television*.
http://www.universityofcalicut.info/SDE/Radio%20&%20Television_25april2015.pdf

Powell, M.B., Brubacher, S.P. ja Baugerud, G.A. (2022). An overview of mock interviews as a training tool for interviewers of children, *Child Abuse & Neglect*, 129, 105685.
<https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2022.105685>.

Powell, M.B., Fisher, R.P. ja Hughes-Scholes, C.H. (2008) The effect of using trained versus untrained adult respondents in simulated practice interviews about child abuse. *Child Abuse & Neglect*, 32(11), 1007-1016. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2008.05.005>

Reynolds, L. (2006). *Media training aims at producing scandal-free athletes*. ESPN. Kasutatud 10.04.2026, <http://www.espn.com/college-sports/news/story?id=2541839>

Rungi, T. (2017). *Intervjueerimistehnikad Eesti spordiajakirjanduses ERR-i spordiportaali näitel*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava.

Schultz, B. (2013). *Sports media: Reporting, producing, and planning*. Focal Press.

Singham, M. (2021). *Why are professional athletes forced to speak after matches?* Free Thought Blogs. <https://freethoughtblogs.com/singham/2021/05/31/why-are-professional-athletes-forced-to-speak-after-matches/>

Sprecher, S. (2023). Listening and responsiveness in getting-acquainted processes. *Current Opinion in Psychology*, 52, 101645. <https://doi.org/10.1016/j.copsy.2023.101645>

Säärits, A. (Režissöör). (1971–2025). *TV 10 Olümpiastarti* [Telesaatesari]. Eesti Televisioon.

Toney, J. (2013). *Sports journalism: The inside track*. Bloomsbury Publishing.

Tross, S. A. ja Maurer, T. J. (2008). The effect of coaching interviewees on subsequent interview performance in structured experience-based interviews. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 81, 589–605. <https://doi.org/10.1348/096317907X248653>

Trunečka, O. (2022). From the Other Side: Journalists Seen Through the Eyes of Athletes. *Communication & Sport*, 10(3), 477–492. <https://doi.org/10.1177/2167479521992371>

Weger, H., Castle Bell, G., Minei, E. M., ja Robinson, M. C. (2014). The relative effectiveness of active listening in initial interactions. *International Journal of Listening*, 28(1), 13–31. <https://doi.org/10.1080/10904018.2013.813234>

Wilton, A. (2017). The interactional construction of evaluation in post-match football interviews. J. Jureidini (toim), *The discourse of sport: Analyses from sociolinguistics* (lk 92–112). Routledge.

Wilton, A. (2019a). Formulaic language and repetition in post-match football interviews: Applied linguistic perspectives on a media ritual. *Journal of Applied Linguistics and Professional Practice*, 12, 212–239.

Wilton, A. (2019b). Epistemic stance markers in German and ELF media sports interviews. *Alicante Journal of English Studies*, 32, 217–243.

Wilton, A. (2021). Epistemics in post-match interviews: A focus on questioning turn design. *International Journal of Applied Linguistics*. <https://doi.org/10.1111/ijal.12326>

Yoon, S. W. ja Shin, S. (2017). The role of negative publicity in consumer evaluations of sports stars and their sponsors. *Journal of Consumer Behaviour*, 16(4), 332–342.

LISAD

Lisa 1. Semistruktureeritud intervjuude küsimustekava noorsportlastele

Informeeritud nõusolek

Soojendusküsimused

- Mis sporti sa teed ja kaua oled sellega tegelenud?
- Milline kogemus sul üldse intervjuude andmisega on?
- Kuidas sulle muidu intervjuusid anda meeldib?
- Millised kogemused sul on olnud sooritusjärgse intervjuuga?

Esimene alapeatükk - Seniste kogemuste kaardistamine

- Kui mina ütlen sulle sellise sõna nagu “sooritusjärgne intervjuu”, siis millised sõnad/mõtted sul pähe tulevad?
- Mida tähendab sinu kui sportlase jaoks intervjuu andmine vahetult pärast võistlemist?
- Millised momendid sooritusjärgseintervjuu andmisel panevad sind end hästi/kindlalt tundma?
- Millised momendid sooritusjärgseintervjuu andmisel panevad sind tundma ebamugavalt/ebakindlalt?
- Kuidas sa eristad erinevaid intervjuuolukordi? Millised on olnud keerukamad?
- Kirjelda kahte olukorda ja võrdle. Loogiline rutiin pärast võistlust. Kuidas käitud tavaliselt või kui sooritusjärgne intervjuu tuleb vahele. Mis on rutiinis teistmoodi?
- Kuidas erinevad sinu kogemused sooritusjärgse intervjuuga peale head võistlust ning kehvemad?

Teine alapeatükk - Ettevalmistus, vajadused, ootused

- Kuidas oled valmistunud seni sooritusjärgseks intervjuuks? Kas oled saanud ettevalmistust või koolitust?
- Kas sind on selliseks kogemuseks sooritusjärgse intervjuude andmisel ka ette valmistatud või näiteks treeneri poolt suunatud, et kuidas teha?
- Kellelt sa ootaksid tuge sooritusjärgseks intervjuuks ettevalmistustel? Millist tuge?
- Millist kasu sa oled ka sooritusjärgsetes intervjuudes saanud läbides koolitusi? Ja millest puudu on? (kui on läbinud koolitusi)
- Millised ootused sul (vastajana) sooritusjärgsetele intervjuudele on?
- Kuivõrd sa tunnetad ootusi, mis sulle kui sportlasele peale pannakse sooritusjärgses intervjuus?
- Milliseid küsimusi eelistad sportlasena vahetult peale sooritust tehtud intervjuus? Miks?
- Milline on sinu jaoks õnnestunud sooritusjärgne intervjuu? Too mõned näited enda või ka teiste sportlaste sooritusjärgsetest intervjuudest, kes on näiteks head eeskujud.

Kas sul on midagi lisada, mida ma ise küsida ei osanud?

Lisa 2. Semistruktureeritud intervjuu küsimustekava alaliidule

Informeeritud nõusolek

Esimene alapeatükk - Sissejuhatus ja taustinformatsioon

- Kui me räägime noorsportlastest ja nende meedia jaoks ettevalmistamiseks, siis kui palju teil hetkel alaliidus noorsportlasi on?
- Millist ettevalmistust meediaga suhtluseks nad on varasemalt saanud?
- Kuivõrd saavad noorsportlased osa meediaga suhtlemise jaoks tellitud koolitustest?
- Kui palju noorsportlased ise avaldavad soovi või vajadust mingile kindlale ettevalmistusele? Millised need pöördumised on olnud, mille järele nad on avaldanud soovi?
- Kuidas hindate noorsportlaste valmisolekut meediaga suhtluseks peale võistlust? Kuidas teile alaliiduna tundub, et noorsportlased meediaga suheldes hakkama saavad?

Teine alapeatükk - Noorte ettevalmistus

- Milline on alaliidu poolne tugi noortele meediaga suhtlusele?
- Kuidas te näete, et palju teie poolt on korraldatud meediakoolitusi? Palju tuleb mujalt (Olümpiakomitee jne)?
- Kes teevad meediakoolitusi? (iseloomustused, vastaja põhine lähenemine)
- Kes on meediakoolitustele kutsutud/kes saavad tulla? Kuidas te kutsute koolitusele? Kuivõrd on isiklikku suunamist?
- Millised kogemused teil on meediakoolitustega olnud, ehk mida te varasemalt tellinud olete? Mis teemad on fookuses? Mis oskusi te eeldate, et koolitaja puudutab?
- Millised need meediakoolitused on, mida seal tehakse? (loeng, seminar, kaameratreening)
- Kuivõrd harjutate stressiolukordades suhtlust, näiteks kohe pärast sooritust tehtud intervjuudes?
- Milline on treeneri roll noorsportlaste ettevalmistamisel sooritusjärgseks intervjuuks?

- Milline on suhtlus treeneritega sel teemal? Kas ka treeneritel endil on vaja meediakoolitust, et noortele toeks olla?
- Mis on teie hinnangul peamised kitsaskohad praeguses ettevalmistuses?
- Milline roll on vanematel/kogenumatel kergejõustiklastel noorsportlaste meediakoolitamisel?

Kas soovite täpsustada või lisada midagi, mida ma ise küsida ei osanud?

Lisa 3. Informeeritud nõusolek

Informeeritud nõusolek

Minu bakalaureusetöö kannab nime “Noorsportlaste ettevalmistus sooritusjärgseks intervjuuks“.

Minu uurimuse eesmärk on teada saada, kuidas noorsportlased kogevad sooritusjärgseid intervjuusid ning millised on nende ootused ja vajadused seoses meediaga suhtlemisel pärast sportlikku sooritust.

Uurimuses osalejal on võimalus avaldada oma kogemusi ja mõtteid teemal, mida ei ole Eestis varasemalt uuritud, ning anda oma panus uurimistösse, mille tulemused võivad olla kasulikud nii noorsportlastele, treeneritele kui ka ajakirjanikele.

Intervjuud viiakse läbi uuritavale sobivas kohas ja ajal, kas näost näkku või veebi teel, ning kestavad maksimaalselt poolteist tundi.

Uurimuses esitatavad andmed on konfidentsiaalsed ning intervjuueeritavatele omistatakse töös pseudonüümid. Andmete töötlemiseks salvestan suulise intervjuu ning transkribeerin selle. Analüüsis kasutan tekstist lühikesi väljavõtteid, kuid liiga detailsed märksõnad asendan üldiste terminitega. Samuti eemaldan kolmandate isikute nimed või muu anonüümsust ohustava info, et lugejal ei oleks võimalik sisu uurimuses osalejaga seostada.

Bakalaureusetööd on elektrooniliselt kättesaadavad Tartu Ülikooli raamatukogu üliõpilastööde andmebaasis DSpace. Lisaks mulle näevad intervjuude transkriptsioonide täistekste minu juhendaja ning töö kaitsmiskomisjoni liikmed. Intervjuude salvestusi ja transkriptsioone hoian oma seadmes kuni bakalaureusetöö kaitsmiseni. Uuringus osalemine on vabatahtlik, mis tähendab, et uuritav võib osalemisest loobuda igal ajal.

Mulle,,
on selgitatud, mis on nimetatud uuringu eesmärk ja metoodika (sh uuringu käik ja ajakulu) ning
kinnitan oma nõusolekut selles osalemiseks allkirjaga.

Tean, et uuringu käigus tekkivate küsimuste ja võimalike probleemide kohta saan mulle
vajalikku täiendavat informatsiooni uuringu läbiviijalt:

Hanna Hinsberg, hannahin@ut.ee

Uuritava allkiri

Kuupäev, kuu, aasta

Uuritavale informatsiooni andnud isiku nimi:

Uuritavale informatsiooni andnud isiku allkiri:

Kuupäev, kuu, aasta

Lisa 4. Lihtlitsents

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Hanna Hinsberg:

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose “Noorte kergejõustiklaste ettevalmistus sooritusjärgseks intervjuuks”, mille juhendaja on Brit Laak, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada Tartu Ülikooli digitaalarhiivi kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;
2. annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;
3. olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;
4. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Hanna Hinsberg

27.05.2026